پښتو

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

ويب پاڼه: http://www.razmohammad.com

ايميل پته: razm.noorzai@gmail.com

Ketabton.com

ترتيب کوونکی: راز محمد نورزی پکتياوال

کال: ۲۰۱۶م

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې معلوم نه وي او د هر حساس پښتون او حساسې پښتنې د احساساتو هنداره باله شي .

د لنډيو شاعران څوک دي؟

د پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپېلۍ او د ښوال په درو کې بلاخره د پښتنو د خاورې په هر ګوټ کې له دی اشعارو څخه په يو شان خوند اخيستل کيږی . زاړه يې د ځوانی د خاطراتو په ياد وايي ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، ميڼانو ته د راز او نياز رويباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې ګډيږی او مسافر يې په مسافري کې د خپل وطن تنده پرې ماتوی . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دی هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپيڅلي دی.

د لنډيو ځانګړتياوې

د ديوانونو شعرونه که د عربی عروضو تابع دي خو دا شعرونه نه يوازې د عربي عروضو څخه بی نيازه دي بلکه د سيلاب (Syuable) سيستم په اساس ځانته عروض لری ، لومړی برخه يې لنډه (۹) سيلابه او دوهمه برخه يې اوږده (۱۳) سيلابه ده . د دی اشعار ويل څرګند خصوصيت دا دی چې زياتره پکښې د ښځې له خوا نارينه ته خطاب وی او څنګه چې د ښځې احساسات تر نر رقيق ، تاثيرات يې تر نر اغيزمن او اغيز يې تر نر وخوندور دی نو په لنډيو کې هم طبعاً تر نورو اشعارو خوند او اغيزه زياته محسوسه کيږی ، همدا شان هره يو لنډۍ د ملی موسيقی يو داسی نوټ بللی شو چې پر مختلفو طرزو او آهنګو باندې کيدای شی ، لکه : رزم ، بزم ، د سفر ، ناستی ، اتڼ ، غم او د خوښی د حالاتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راز راز لحنونو سره سمون خوري يعنې هره يوه لنډۍ د ملي موسيقی پر ډول ډول آهنګونو او وزنونو باندې ږغيدای شي ، دا څو لنډۍ چې دلته د پارسی او انګريزی ترجمی سره لوستونکو ته وړاندې کيږی دا د دی راز ملی اشعارو يوه ډيره وړه نمونه ده ، که نه وی دا راز په زرګو نو زرګو نو لنډۍ شته چې تر اوسه را غونډې شوی نه دی يوازی يوه برخه يې د پښتو ټولنی د کتاب په شکل چاپ کړی ده . که دا نمونه د لو ستو نکو خوښه شوه نو بيا به زيار باسو چې دا راز شعرونه يوه بله مجموعه د ترجمی سره مينوالو ته وړاندی کړو . د پښتو ژبې داولسی ادب يو ځانګړی شعری صنف يا ټو لګی دی چې شفاهې ادب هم ورته وايې . لنډۍ د شعر د نورو ډولونو نه يو بيل او بشپړ ډول ځانګړی فورم لری . چې لو مړی نيم بيتي يې نهه سيلابه او دوهم نيم بيتی يې (۱۳) سيلابه کيږی چې دا ځاتکړنې په نورو شعری فورمونو کې نه ليدل کيږی . په پښتو اولسی ادب کې د لنډۍ لپاره نور نو مو نه هم شته چې د ښتون اولس لخوا په دی ټولو نو مو نو پيژ ندل کيږی .لکه: ټپه ، مصره او ټيکی .... چې دی هر نوم ته يو ځانګړی فلسفه موجوده ده چې د بيلګې په ډول يې زه يادونه کوم . لنډۍ ته ځکه لنډۍ وايې چې د سيلا بونو له مخې لنده او دمانا له پلوه ډيره اوږده او غښتلی وی او يا داچې چې لو مړی نيم بيتی يې ددوهم نيم بيتی نه لنډ وې لکه دا لا ندې لنډۍ :

د لنډۍ ونې نه دی ځار شم
لکه سيسې چې په کمر ولاړه وينه

مصره

لنډۍ ته مصره هم وايې او دا ځکه چې په پخوا زما نو کې د توری او ډال جنګونه وه او د هغو جنګونو په مهال د جنګ ښه او پياوړی توره به په مصر کې جوړ يدله ،نو د مصری توری شهر ت ډير زيات وه او هغه به ډيره تيره او ځلا نده هم وه ،نو د لنډۍ تا ثير او ښکلای يې د مصری توری سره تشبيه کړی چې د ميوند په جنګ کې د ملا لې د خو لې مصره د يا دولو وړده :

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لا لیه بې ننګۍ ته دې ساتینه

د ملا لې د خولې دا لنډۍ د پښتنو د بریا لیتوب او د ښکیلاک د ماتې سبب شوه یعنې دې لنډۍ په پښتنو ز لمیانو کې هغه جذبات او احساسات راوپاروې چې د سر خندنې په رو حیه کې غلیم مات کړ او خپلې سینې یې د انګر یزې ښیکلاک توپونو ته سپر کړې او په غلیم یې هجوم وروړ تر څو یې غلیم پر شا و تا مبا وو .

او بر یې خپل کړ . زما په قبر لاړې تو کړه که یې د ننګ ګو لې په شا خوړلې وینه همدا ډول لنډۍ ته ټپه هم وایې ،او دا هم یو ه د تسمیې وجهه لرې خغخ دا چې د لنډۍ تا ثیر د سړی په زړه ټپ جوړه وې . یعنې که تورې او ټو پکې ښکاره ټوپونه جوړه وې ،نو لنډۍ بیا پټ زخمونه د انسان په اوجود کې جوړولې شې چې یواځې احساس یې کیږې ،خو لیدل کیږې نه لکه دا لا ندې لنډۍ :

باور مې نه شې که به روغ شم
بلا زخمو نه مې په زړه دې مړ به شمه

★★★

د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ویشتلې یمه
با نه دې ورو جګ کړه شیر ینې
ما ته دې سم د زړه په سر ټو مبلې د ینه

د لنډۍ بله ځا نګړنه داده چې شاعر یې معلو مه نه وې د هر چا یعنې د هر پښتا نه او پښتنې د خیال

(c) ketabton.com: The Digital Library

او زړه خبرې دي . بله داچې وخت او ځايې هم معلوم نه وې ، چې د چا له خوا ،څه وخت ،او په کوم ځاې کې ويل شوې دي ،او نه يې چا ته د تعداد پته لګيږي . د لنډيو کتابونه چاپ شوې ، خو د تعداد په اړه يې څوک څه نه شي ويلې او نه يې کوم ليکوال ته څوک منسو بولې شي ،او نه څوک په ويلو کې انتيظار با سي . حتی کله کله يې خلک يو د بل په وړاندې د مسا بقې په ډول هم وايې په تيره پښتنې پيغلې او زلميان لکه دا ټپه :

د ټپې وار راسره کيږده
ما ته بې واره ټپه خوند نه را کوينه

****

ما سره سمه سيا لی مه کړه
ما د لنډ يو سپارې لو ستلی د ينه

د لنډيو وو يونکې زياتره وخت تور سرې وې . او د لنډيو ډيره بر خه د ښځو له خوا ويل کيږې ،او يل شوې دې . د لنډيو د منځ ته را تګ په باب کو مه خا صه نيټه نه شته او اټکل کيږې چې د زرو کا لو څخه هم بخوا قدامت لرې وځيړونکې په دې عقيده دې چې ښا يې لو مړنې په لاس راغلی لنډۍ او يا په بل عبارت يوه زړه لنډۍ دا وې :

سپوږمې سر وهه را خيژه
يار مې د ګلو لو کې ګو تې ر يبينه (١)

لنډۍ چې د پښتو اولسې ادب او فلکلور اساس تشکلوې . د ژوند په هره بر خه کې د خپل مو ثر يت مظاره کړې وپښتا نه ځوانان او پيغلې يې د مينې ، هجران ، و صل ،غم ، او خو شحالې په حا لتو نو کې وايې ، مشران يې په خپلو خبرو کې د ځينو مسا يلو د تا يد لپاره وايې : ،حتی کله ترې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

متل په حیث د خپلو خبرو د قوت لپاره کار احستل کیږي ،نو ویلای شو چې په لنډیو کې د انسان ژوند هر اړخ او هره پیښه انځور شوی ده چې دا انځور یدنه په ساده او روانه ژبه چې د اولس ژبه ورته ویل شوي ده نو ځکه ورته اولسی ادب وایې . دلته د ټو لنیز ژوند د ټو اړخونو او پیښو یا دونه کوم ،چې په پښتو لنډ یو کې په ډو مره ساده ،روان او ظر یف انداز را نغاړل شوی او یو اوږده کسه یې په لنډو الفا ظو کې بیان کړي .که لو مړی د عشق بر خه او دهغه ډو حا لته راواخلو ښه به وي .

زه به عاشق سړی پو هیږم
یا یې رنګ زیړ وی یا یې شو نډې وچې وینه

په دی که څو شک نه شته ،چې په عاشقی او مینه کې جذ ببی ،غم ، خو شحالی ، مینت ، پیغور او تهمتو نه وي ،چې دا یو حالت هم د لنډیو نه دی او هر یو یې په خبل وار تعر یف کړی ،هر حالت یې ژبه ور کړي او غږو کې یې دي او په هغه ژبه کې غږولی په کو مه چې ټول پښتون قوم پو هیږی لکه د جدایې په وخت یې عا شق خپلی معشو قي ته د اسی وایې :

جانانه دومره را سره واي
لکه بر یښنا چې د با رانه سره وینه

د لنډۍ پیژندنه

د لنډۍ پیژنې په اړوند په ځینو کتابونو ، لیکونو او خېړونو کې داسې راغلي دي :) لنډۍ په اولسي ادبیاتو کز هغه ادبیات دي چې د اولس بې نومه او بې نښانه شاعر پکې پدې بریالی شوی چې د بشر د ژوند تر ټولو عالي شیبې په دوو نا متوازنو بیتونو کې په ایجاز بیان او تصویر کړی دی . (۱) (استاد حبیب الله رفیع لیکی) : لنډۍ یو هغه دوه مسره ایز نظم دی چې لومړۍ او دوهمه مسره یې نه په قافیه کې سره یو شی او نه په وزن کې سره رابرې وي . لنډۍ هغه موزون ، غیر متعارف ، مستزاد ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

حكمي مقفى ، غير مصرع بيت دى چې لومړۍ برخه يې نهه (۹) څپې او دويمه برخه يې ديارلس ((۱۳))څپې وې د پښتنو په مختلفو سيمو كې لنډۍ په مختلفو نومونو پاندې نومول شوي دي البته چې په هر محيط كې به يې د بيلې بيلې وجهې سبب شوی وي ، او هر يو نوم ايښودونكي به د يو خاص صفت او مقصد په لحاظ نوم پرى ايښى وي . نو لدې كبله د لنډۍ په نومونو كې اختلاف معلوميږي . څو نومونه چې په بيلو بيلو محيطونو كې وربا ند ايښودل شوي دي په لاندې ډول دي : لنډۍ د كندهار او پكتيا پښتانه يې لنډۍ بولي چې دا اصطلاح د كثرت په توگه په دوي كې موجوده ده او هم د هرې سيمې باسواده خلك يې پيژني .

بل تعريف

لنډه د مفرد مؤنث كلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دويمه برخه يې اوږده ده ، له دې كبله ورته لنډۍ وايي. يا دا چې په دى ډول نظم كې يو ډول تاثيرات پراته دى ، چې په اوريدونكى په محضى اوريدو سره يو داسې ډول اغيزه كوي چې په خوله يې تعريف نه كيږى او اكثر پښتانه يې په محض اوريدو سره په ژړا كيږى او په زړه كې يې يو هيجان او سوز پيدا شي ، نو ځكه يې د هغې لنډۍ نوم چې د مار په معنى ده په دې نظم باندې ايښى ده. راورټي :)) د پښتو مشهور اديب چې په قام انگريز ؤ((د پښتو ژبې او دب ته يې ډير خدمت كړى دى ، د دې پورته قول يې تاييد كړى دى او لنډۍ په باب كې ليكى : ((د پښتو ژبې يو ډول اشعار دي ، چې د ولاړې موسيقې په ذريعه ويلى كيږي ، د زيات جوش او حرارت نه ډک دى ، او ماته د دې په ذريعه خپل وطني او ملي سرودونه را په ياديږي ، چې .. ۱.))

د لنډيو ادبي او معنوي ويش

لنډۍ د پښتو په فولكلوري ادب كې يو ځانله فورم دى چې د شكل له پلوه ډيرې زړې دي ، د موضوع په لحاظ هم دومره متنوعې دى چې د پښتنې ژوند ټولې خواوې پكې په واقعي او طبيعي بڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځور شوي دي او سرې د پښتنو د اجتماعي ژوند دومره باريک موضوعات پکې پيدا کولاي شي چې په نور سندرو کې بيا په دي کم و کيف نه دي بيان شوي . (۱)

د لنډيو معنوی او حماسي انځور

فخر او حماسه

په خپل دين ، قوم ، ژبه ، نيکونو ميړاني ، ز ړورتيا او نورو اوچتو صفتونو وياړ کولو ته فخر وياړنه وايي . حماسي هغه شعرونو ته ويل کيږی چې موضوع يې ، جنگ ،مړانه ، ښندنه ز ړورتيا ، ننگ غيرت ، توره او وياړنه وي . لکه لاندې لنډيو :

علم درياب کوشش کشتی دي
په کشتی کینه په درياب و گرځه میينه
****

چيرته چې علم حاصليږي
هلته به خاوری کړمه غوښې خپل هډونه
****

موري لنډی توره مې راکړه
پر دين غزا ده زه خپل ځان شهيدومه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

که له ميونده روغ راستون شوي
خدايږو لاليه بې ننگۍ ته دې ساتيـــــــنه)١(

گودر او لنډۍ

گودر د پښتنو د کلتور د کتاب هغه رنگينه پاڼه ده، چې له نوم څخه يې د سړي زړه ته ديدنونه، مينه او ښکلا خپل ځان ورښکاره کوي، او د ښايستونو د يوې ټولگې په شان ورته ځان ښکاره کوي. څرنگه چې دنـــــوم څخه معلوميږي چې گودردپښتوژبې سوچه کلمه ده اودپښتنوټولوسيموکې دگودرکلمه عامه ده . کله چې موږ دگودرکلمه په خوله اخلو نوحتما زموږذهن ته دپېغلې ، منگې او ماذديگري کلمې راځي .داهغه کلمــــــــې دي چې دپېغلو،ځوانانو،شاعرانو، سندرغاړوله خواپه داسې الفاظواو کلمـــــوکې ستايـــــــــل شوي چې انسان داوريدولو توان په ځان کې نه ويني چې په اوريدلوبې دځواني جزبه او د مينې ولوله راپاروي . دپښتنو په سيمه کې دگودرغاړه په مازديگري کې د پېغلو په تودواکاړو گرمه وي ځکه چې دا داسې ځای دی چې خپلې همزولې په کې جمع کيږي . گودر چېرې چې ښکلې او مستې پيغلې د اوبو راوړلو په بهانه خپلو همزولو سره د زړه خواله کوي، خوښي کوي، د خپلو مينو ديدنونه کوي. گودر د ويالې او چينې سره هغه ځای ته ويل کيږي، چې په هغه ځای کې د منگي خوله په اسانۍ سره د اوبو په واسطه ډکيږي. او د هغه سره نږدې کوروڼه د خپلو ورځنيو ابو د پوره کولو کار اخيستل کيږي، چې گودر ته معمـــــــولاً انجونې ځي او ډېرې په خوښۍ د گودر څخه د اوبو راوړلو ته خوښيږي. څرنگه چې زموږ په وطن او په ځانگړې ډول د پښتنو په سيمو کې د ښځو په تگ راتگ، مېلو او مستيو ته اجازه نه شته دی او نه هم په کې بې له گودر څخه کوم بل ځای شته دی، نو پښتنې انجونې گودر ځانته په دنيايي جنت کې شميرې، ځکه چې هلته د خپلو همزولو انجونو سره د زړه د نړۍ رازونه شريکوي او د خپلو يارانو سره د ديدن څخه خوند اخلې، څوک په کې نوی د يارانې تار غځوي او څوک په کې خپلو زړو يارانو ته ټينگښت تارونه تړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته یوه پښتنه انجلۍ د خپل یار د دیدن لپاره په ځان تکلیف مني او کوز ګودر ته اوبو پسې ځي، چې هغه د پښتنو په قول په یوه تیر دوه ښکاره کوي، چې وايي:

اوبه د هر ګودر خوږې دي
جانانه ستا دپاره کوز ګودر ته ځمه

دلته د ګودر په بهانه د یار د دیدن کولو سربېره د پښتنې انجلۍ د مینې سپېڅلتوب هم ځان ښکاره کوي، چې د خپلې مینې لپاره په ځان تکلیف ګالي او د یار دیدن کوي. په ګودر کې نه یوازې د انجونو خنداګانې او د بنګړو شرنګهار شتون لري، بلکې هلته د ګودر څخه یوه څه لرې په هغه سیمه کې چې ګودر ورته ښه مالومیږي، ډېر زلمیان هم لیدل کیږي، چې ډېرو انجونو په منځ کې د یوې انجلۍ د سالو خبره داسې په لنډۍ کې رانغاړي:

پر ګودر سور سالو ښکاره شو
ما وې دې تورو اوبو اور واخیست مینه

دلته د سالو یا ټکري سور والی او هغه هم د یوې داسې انجلۍ په سر چې په مستۍ ورځینې هخوا دېخوا سر اخلي او دا پرې د خپل مین زړه زخمي کوي. او یا هم کومو زلمیانو، چې د ګودر د غاړې د مستو انجونو کتار او ټولګه لیدلې وي، هغه بیا ځان د ګودر د غاړې په شان غواړي، چې د انجونو د سرتاج شي او یا هم انجونې یې په خپل لاس راوشکوي او د زړه په سر یې کیږدي. لکه چې وايي:

خاونده ما د ګودر ګل کړې
چې جینکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د هغه گل یادونه شوې، کوم چې د گودر په غاړه وي او انجونې هغه راشکوي او په خپلو وېښتانو کې یې د مستۍ د نښې او د وېښتانو د ښایست لپاره ټوکوي، چې د خپل مین زړه پرې ټکور کړي. یا هم ځینې میینان گودر ته د ټولو انجونو او یا هم د جوړه انجونو له تگ څخه سرټکوي او د خپلې مینې سره د بلې انجلۍ راتگ ورته ټکه ښکاري، لکه چې وایي:

په گودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور یې بدرگه ورسره ځینه

د پښتنو د کلتور د کتاب د پاڼو څخه دا جوتیږي، چې پښتنانه انجونې یوازې حتا گودر د اوبو پسې هم نه لېږي، یا یې کشره خور او یا هم کشر ورور ورسره لیږي، خو دلته دا کشره خور دې خوار عاشق ته د ټکې په څېر راغلې، چې دی یې د خپلې مینې سره د همرازۍ څخه بې برخې کړی دی. که څه هم د مور څخه خوره او نیږدې څه نشته خو کله چې یوه نجلۍ په کورکې د موراو پلار له خوا ورته رد او بد وویل شي هغه خپل ډک زړه گودرته وړي اودگودرپه غاړه دخپل زړه بړاس اوباسي . کله چې دگودرغاړه په شنواوسرورنگونوپټه وي نوځوانان یې بیاپه شعرونواولندهویو کې انځوروي :

پرگودرسورسالوښکاره شو
ماوې دې توروأوبو اورواخیست مینه

کله چې په گودردنجونوسره ، سپین او شنه ټیکري راغونډشي چې ددوي دټیکریودرنگونوتیزوالی دومره تیز وي چې داوبورنگ هم ځان سره اړوي .چې دلته دلنډۍ ویونکي هم دې ټکي ته اشاره کوي او وایي چې کله سور سالو په گودر راښکاره شي دغه سور رنگ دومره تیزوي لکه داور تاو چې سړی سیزي که څه هم اوبه داور ضد وي خو بیاهم هغه تاثیرات چې په سور سالو کې وي اوبه او اور ورته هیڅ دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار مې تو پک زه يې مر مې يمه
په تورو غروکې يې ويشتم ورکه يې کړمه
****
ورشه د یار خبر دی واخله
چې بی د یدنه دی سا ته لیو نی شونه
****
ما ز دیگر چیر ته وی چې نه وې
خوری وری زلفی په بام ولاړه ومه
په لنډیو کې انځورونه او تشبېهات

په ښتو لنډیو کې انځوړ یز کلیمات ،تشبیهات او هم وزنه لغتونه په ډیر هنری وروان ، ساده دول راوړل شوی دی . د لنډی مو جود فورم ورته یو خاص خوند او ښکلا ور ښلی ده لکه دا لنډی :

زلفی دی بی شماله ښوري
لکه استاد شاګرد ته لښته خو ځو ینه

دلته د زلفو لړ داستاد د لښتی سره تشبیه شوی دي که څه هم د زلفو نرمي او ظرافت باید د یوي لښتی سره تشبیی نه شی ، خو د لښتی تاندوالی او د ګوزر کیفت چې د لښتی درد په ښکاره ډول او د زلفو درد پټ احساس ددی تشبیه مانا ته ډیر قوت ور ښښی او که یو بل ماناوې تړاو ته یې ځیر شو . که د استاد د لښتی خو ځول شاګرد دی ته اړ با سی چې د یو مضمون لو ست ښه زده کړی . خو دا هم بی ځایه نه ده ،چې د یار زلفي هم سړی ته د مینې درس ورکوی . هغه د خوشحال بابا خبره چې وایې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدرګه که محبت راسره نه وایې
یک تنها به به خو نخوارو لا رو تلل ځوک

که په لنډیو هر څومره وغږیږو ،نو د بس ټکی به پیدا نه کړو ،ځکه لنډۍ زمو نږ د اولس هغه قیمتی او ارز ښتنا که پا نګه ده خلا صیدل یې نا شوني ده او د یادولو وړ خبره خو دا ده ، چې دغه پا نګه خداي)ج(یواځی په پښتو پیرزو کړ یده . نوری ژبي له دی نعمته بې بر خی دی او کمال یې په دی کې دی چې دا داولس خبري دی واو داولس د زړه خبری دی او داولس دزړه نه راوتلی دي ،ځکه نو داسی څوک به نه وې چې لنډۍ یې زده نه وې یایې نه پیژني ،ځکه په لنډیو کې زیاتره د ټو لنې حالات ، ټو لنیز ژوند ، او د چا پیریال په اړه مفا هیم رانغاړل کیږی ،حتی کلتوري مسایل په ډیره ساده ژبه انځور شوی دي لکه دا لا ندې لنډۍ :

که مور او پلار دی خداې رضا کړل
د ماما ګانو به دي زنې ونیسمه

زمو نږ په پښتنه ټولنه کې دا دود دی چې د جنې په غو ښتنه کې لومړی حق د پلار او مور دی . او دهغوی د رضا حاصلول یوه حتمي خبره ده ، خو کله کله یا په اکثره ځا یونو کې ماماګان هم ددي صلا حیت لری چې نجلۍ دواده او یا په عامه اصطلاح دبر خلیک په ټا کلو کې رول ولری . چې په پورته لنډۍ کښ مټ مفهوم په لنډو الفا ظو کې رانغاړل شوی دی او یا دا لنډۍ :

په ما دی ټول کلی خبر کړ
په تا دې یو دادا خبر دی زړه دی چو ینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته هم د کلیمو د رواجونو او دودونو مسله ده . چې په پښتنو کې یا دونې پټې وي .او که دغه راز په ډاګه شي ، نو بد عواقب به ولري . خو د مینې جذبات بیا کله کله انسان ته دومره جرعت ورکړې . چې انسان د خپلی ټولنې او ټو لنیز قانون نه سر غړاوېې ته مجبوروی . لکه دا لنډۍ :

په توراور بل مې جنګ جوړ یږی
زما بې غوره یاره څه چې تر ینه څونه

چې البته داحالت د ینې استعراق یا جنون مرحله ده چې سړی خپل استو ګنځی پر یږدی . او د ناخوالو له لاسه د ټو لنې نه تجد یدیږی . خو په هر صورت ملامتیا ددې مې لو مو انسانانو هم نه ده . ځکه هغه دچا خبره ده .)دمینې نازولی حالت ته جنون وایې (نو چې د سړی مینه دیره نازولی شی ، نو هغه به ولی نه جنون کیږی . دوی چې جنون شی ، نو د دونیا ټول خواږه او د معشیت ژوند شاکړی او بلاخره د جنون په سمندر لاهو شی .او خپل هر څه د خپلی مینې نه قربان کړی . هغه د اختر و صیب خبره چې

سرو مال به درته دوه په میدان کیږدم
کومه ورځ چې ستا د مینې جواری شوه

نو دغسی پښتانه مینان هم ځان یو له بله قربانوی . او دا خو ښکاره ده چې ښښتانه په قربانې او ځان تیرونه کې نوم لری لکه دا لاند ې لنډۍ :

د غرغری میدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خیژوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو معشو قه بیا د خپل غاشق پدی حال فخر کوی . او وياړی ،چې دا قر باني يواځی او يواځی ددي مينې ته ورکوی . او خپل سپیځلی روح د یوی سپیځلی مينې قر بانوی . او وايې :

خاونده ټوله مې ترى زار کړی
زما په سر يې غرغري منلى دينه

په بای کې دومره وایم چې لنډيو ته زه دومره عقیده لرم چې که په پښتو کې هیڅ شعر نه وايې او يواځی همدا لنډېي وی ،نو د پښتو ادب لپاره به کا فی وایې . او په اخر کې دادی کوم چې پښتا نه دی ژوندې وې او پښتون دی اباد وې . او خدای)ج(به پری د ابدی عمر پیرزو وکړی

عمر دی ډير شه خپله ياره
زما د زړه ستنی په تا ولاړی د ينه
د گودر اومنگي انځور په لنډيو کې
اوبه دهر گودر خو ړی دي
جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ځمه
****
اوښکي مې سیند غوندې بهیږی
بیا به د سیند د غاړی نهکوم سیلونه
****
بیلتونه چیرته چې ځی لاړ شه
گودر ته مه ځه چې بې پاتی شینه
****
پرگودر سور سالو ښکاره شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

****

پلارېې دبر کلی ملک دی
لور يې د کوز کلی منګی راوړکو ینه

****

په ګودر څه ټکه لو یدلی
چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه

****

خا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بیا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

****

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنکې مې شوکوی سرکې مې وړد ینه

****

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

****

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر یکه مینه نیسه ګودرونه

****

د کشمالو منجیله وکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خو شبوی دی د منګی د بیخه ځینه

****

دګودر غاړه ورته نیسه

د نجلۍ خوی د مرغاوې دی رابه شینه

****

دګودر هر بو ټی دارو دی

چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه

****

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو

لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

****

که دی زما دیدن یاد یږی

د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

****

که د یدن کړی ګودر ته راشه

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګل مې د لاسه اوبو درووړه

په غم شریکه لا لیه نیسه ګودرونه

****

ګودر ته ځم راپسی راشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منګی جنکۍ زما په قبر ږدینه

****

ما دګودر په غاړه ښخ کړی
چې جنکۍ مې مات بنګړی په قبر ږدینه

****

منګي يې ټول په ډنډه غو په کړل
د شيطا نۍ منګی په لپو ډکو ينه

****

يو ګوټ اوبه منګی نه راکړه
د وصال تږی یم اوبه بهانه کومه
مات کودړی
دګودر په غاړه پروت و مات کودړی
و يلی زه وم روغ منګی کلال جوړ کړی

****

د لته لو بو کې زه مات يوه ځلمی کړم
يوی پيغلی په اوږو ومه راوړی

****

د جهان هره زره کې عشق عيان دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مات کودړی سره هم د عشق داستان دی

****

ډیر مین په دی گودر دې یو ځای شوی
ډیر منگې دلته مات شوی لند بیان دی (۱)
په لنډه یو کې دگودر انعکاس

اوبه د کوز گودر خوږی دی
لیلا د یار لپاره بر گودر ته ځینه

****

اوبه دکوز گودر خوږی دی
زه د مین د پاره بر گودر ته ځمه

****

او به د کوز گودر خوږی دی
د لیو نی د خو بی کنگل پکی راځینه

****

بدن دریاب زړه مې گودر دی
د غم ویلی پکې رگونه تللی دینه

****

بیا به منگی ته گو تی نه کړم
مور د گودر د تلو نه ما منعه کوینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په ګودر د پيغلو جنک شو
د سور سالو مير منی ما تی ګډوينه
****
پاس په ګودر ولاړی ګله
نصيب د چا يې او به زه در خيژومه
****
پاس په هوا راشه جانانه
د ګودر لاري راښيزو نيولی دينه
****
پټ د ګودر په غاړه کينه
چې ياره پټ په پټ وکړو ديدنونه
****
پرګودر سپينه سينه اوړی
په لاره تير يدم ودی ويشتمه
****
پر ګودر ګنې ونی کيږده
چې شا ليلا منګی په سوری ډکو ينه
****
پر ګودر ننبه راته کيږده
د ما زد يګر اوبو له ځمه وا به يې خلمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ګودر څه بلا لګیږی
چې کشر ورو یې بدرګه ورسره ځینه
****
په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګیده
****
په لوی ګودر دی ښی پری ولی
په نری بادی یې وچوی مین دی کړمه
****
پیغله ګودر ته روانیږی
زړه یې منجله کړو پری منګی راوړی مینه
****
تاسی دی بر ګودر ته ګوری
د بیغلو جنګدی منګو تی ګذاره وینه
****
ته د ګودر غاړی ته راشه
ما په منګی کې پراتی راوړی دینه
****
ته ماز دیګر ګودر ته راشه
په ګودر کیږی په اسانه دیدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ماز دیګر ګودر ته راشه
زه به منګی په لپو ورو ورو ډکو مه
****
جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د ګودر غاړې له درځمه
****
خاونده بیادی مازد یګر کړ
پهګودر جوړشو دمنګیو کتارونه
****
خلکه ګودرګوري ګډیږی
زه بې ګودره ګډیدمه لا هو شومه
****
داده ګودر غاړه راواخله
لکه زخمی هیلۍ په ډبکې ناسته یمه
****
د اسرې منګولې نرې غاړه
ګودر ته لاړه دچا ژوند خرابوینه
****
دا سرې منګولۍ نرې غاړه
ګودر ته لاړه برګ منګی ترخکې وړینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسرې منګولې نرۍ غاړه
لکه کو تره په مکیز ګودر ته ځینه

****

د جلا لا ګودره وران شې
په جنکودی سا لنډۍ ولګاو نه

****

ددی ګودر غاړی ته ګوره
نرۍ لګی دی پیغلی زړونه ودیتوینه

****

دګودر خواکې ونې کیږده
چې شا لیلا منګی په سیوری ږکو ینه

****

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دینه

****

دګودر غاړه به ښا یسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

****

دګودر غاړه پری ښایسته ده
څا نګه دی خدای شامدام روغه لر ینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگودر غاړه ورته نیسه
دجنلی خوی دمر غاوی دی رابه شینه
****
دگودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه
****
دگودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه
****
دگودر غاړهیې ناغه کړه
زلمو په غاړهکړه دصبر تاویزونه
****
دگودر غاړه دي اغزي کړه
په سترگو ړوند شی بخملی پنې لرمه
****
دگودر هر بو تی داروده
چې لگیدلی پری د پیغلو پلونه
****
دگودر هر بوتی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لگو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر هر بوټی تازه ږي
هرمزد یګر پری جو نې سترګي لګو ینه
****
دګودر هر مازد یګری ښه وي
چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه
****
دمازد یګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه
****
د مازد یګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراتې راوړی د ینه
****
د مازد یګر ګودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و یني دکو ینه
****
د مازد یګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
د ماز د یګر ګودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يدن دی سين کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه يمه
****
زلفی يې بيبا پر مخ خوری کړی
د ماز د يګر ګودر له څی ځان سنګارو ينه
****
سترګي دي ډکي تو مانچي دي
چې د ګودره را ختم ودی ويشتمه
****
سترګی هوسۍ صراحی غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه
****
شاه دګودره روانيږه
زما نړ يږی د زړګی پا خه برجونه
****
شاه دګودره روانيږه
لکه د بڼ مر غۍ وږه شنه يې خالونه
****
شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پيري ولاړی دينه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

شال يې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه

****

شو مازد يګر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځينه

****

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه

****

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سيهلۍ ورسره ځينه

****

که ته ر ښتيا پر ما مين يې
د ګودر غاړه اجاره واخله مينه

****

ګودر ته ځم را پسی را شه
يوه شيبه به دی په شه زړه وو ينمه

****

ګور له ځم را پسی راشه
منګي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ينه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودر له څمه را پسی را شه
ما په منګي کې پراتې را وړی د ينه
****
گودر ته دواړه خو يندې راغلی
يوه يې ويشتل کا بله يې غشې تو لو ينه
****
گودرته څم راپسی راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
گودر ته څم راپسی راشه
وخت مازد يگردی چې پری وکړو د يدنونه
****
گودر له غبرگې خو يندی راغلی
گو له ماری د خمارو ستر گو کو ينه
****
گودر له څمه خو شحا ليږم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره گلونه
****
گودر ته ځی په مخه راغلې
گيبی گيبی پرتو گ دی لاره نه راکو ينه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر کې سرې لمبې شوې پورته
د چا د زړه په دنیا اور ولګید نه
****
ګودر شو ګرم مازد یګر دی
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه
****
ګودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منګلو به یې جانان له ورکومه
****
ګودر له ځم چې مانګی مات کړم
سپو ړمۍ زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه
****
ګودرته څی ناوخته کیږی
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه
****
ګودر له ځی او پښو ته ګوري
پاچاهی لارکې د خیال مه ړده قد مونه
****
ګودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منګی پیغلی زما په قبر وینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودرکې هره ورځ اختر وي
منګي په سر ورله راځي جو نی سیلونه
****
ګودر د غدونو څه کم نه دی
پکې پښيبړی شنی پاخی کتهه بازونه
****
ګودر دی عمر له اباد وي
مازد یګري پکې وی اخترونه
****
ګودربادشا منګی وزیر دی
وزیر همیشه د خپل یار سلام کو ینه
****
ګودره تهول درته لو ګی شم
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه
****
ګودرکې هره ورځ اختر وي
رنګ رنګ پکې وی د خو بانو محلسونه
****
ګودرته راغلی برابره
یا خو لګی راکړه یا منګی در ماتو مه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر دې عمر له ودان وي
په دې بهانه د جانان وکړم د يدنونه
****
ګودره بخت دې غلبه دې
د پيغلو جنو سيل کوې حيران دې کړمه
****
ما په ګودر د جنو ښخ کړې
ګو ندې ملا له پر ما کيږدې قد مو نه
****
ما زد يګر تل لرې خاونده
چې ماز د يګر په ګودر وشي د يدنونه
****
مازديګر پيغلې ښې اغلې
منګي په ولو دګودر غاړې له ځينه
****
ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مې دوه دې نرې ملا مې ما تو ينه
****
منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه يو ځای دې چې برې کيږې د يدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه
****
ولی به زه ور پسی نه مر م
اوږی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه
****
وخت د ځوانې مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه
****
هغه ساعت به کله راشی
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه
****
هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه
****
جنی د پلاره دی ویر یږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه
****
چې ماز د یګر شی زړه مې بنه شی
په ګودر حوړ شی د منګیو کتارونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې مازد یګر شی عاشقان ژاړی
چته له خیاله منګی وړی په ګودرونه

****

چې یوړم یوړم اوبو یوړم
چې بې ګودره ګډ یدم اوبو به وړمه

د لنډیو په هکله د لیکوالو نظرونه

په پښتو کې لنډۍ څه ته وایي

استاد حبیب الله رفیع

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

لنډۍ، مصری ، ټپې

په لنډیو کې خندونکې توکي

محمود نظري

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي؟

د آلمان ږغ راډیو سره د استاد حبیب الله رفیع دمرکې متن

د لنډیې چینې د پښتو په غرونو او رغونو، کلیو او بانډو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه یې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

په لویو غرو د خدای نظر وي
په سر یې واورې په لمن یې زېړ ګلونه

سندرو او افسانو زموږ د لرغوني هیواد د ادبي او کلتوري ژوند ښنته کېښوده او د لیك تر پیدایښت وړاندې یې زموږ د فکري یون کرښې وټاکلې او پښتو اولسي سندرو هم د همدې ویدي او اوستایي سندرو تر څنګ سترګې پرانیستې.

د پښتو اولسي ادب په ښیرازه ګلبڼ کې د لنډۍ په نامه یو داسې ګلبوټی هم رازرغون شو چې هره پاڼه یې بېل رنګ او د هرې څانګې خوځښت یې بېل آهنګ درلود.

لنډۍ په ټوله پښتونخوا کې خورې او هرې پښتنې او پښتون ته ورسېدې، هر چا چې وویلې د ټولو مال شوې او د ټولو د حال او چاپېريال څرګندویې او ښکارندويي یې وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د پښتني ټولنې ټول رازونه په خپله غېږه کې خوندي کړل او د پښتو د ژوند ښې او بدې، خوږې او ترخې ټولې پېښې او خاطرې يې په خپله لمن کې راونغښتلې، لنډيو هم د پښتنو د ودونو او ښاديو دوراګانو ملتيا وکړه او هم يې د دوی د جنازو او تابوتونو ويرونه وکړل.

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او باندو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

لنډۍ سيلابې او څپه ييز جوړښت لري او لکه له نامه څخه يې چې ښکاري يو لنډ بيت دی چې دوه مسرۍ په کې دي، يوه لنډه)۹(سېلابې او بله اوږده ديارلس سيلابې، ددې ۲۲ سېلابونو په غېږه کې لوی نه لوی مطلب په ډېر اعجاز او ايجاز خوندي کېږي او ادبي کېږي.

د ژوند هره موضوع د لنډۍ موضوع ده او د پښتني ژوند هره برخه د لنډۍ دګلونو خوشبويه عطر جوړولای شي. د مينې نغمې او د حالاتو تغمې دواړه د لنډۍ په پستو اننګو کې ښکاري او دا کمال په کې شته چې په بشپړفصاحت او بلاغت يې ادا کړي.

د نمونې په توګه پښتونولې يو قانون دی، په دې قانون کې که دښمن هم د چا په کور کې پناه واخلي، مضمون دی، د همدې اصل له مخې مين بېلتون ته هرکلی کوي او داد ورکوي:

بېلتونه راشه سترې مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

ګودر د پښتني ټولنې يوه ټولنيزه مؤسسه ده، په هرکلي او تپه کې يو ګودر موجود وي، د کلي پېغلې نجونې ګودر ته راځي، اوبه هم ځنې وړي، مرکې او مجلسونه هم سره کوي او کله ، کله د دوو مينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ديدن هم په ګودر يا د ګودر په لاره کې کېږي، نجونې ګودر ته په ښو او نظرراښکونکو جامو کې ځي او د سرو سالوګانو سيالي کېږي، يوه لنډۍ دا منظر داسې انځوروي:

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

مينه او وفا د پښتني دنيا يو زرين او متين اصل دی چې ژمنه يې وکړه بيا ماتېدی نه شي او چې قول يې وکړ بيا بدلېدی نه شي، د همدې اصل له مخې مين مينې ته د مينې په دنيا کې د وفا ډاډ په دې الفاظو ورکوي:

د زلفو تار نښاني راکړه
که په قيامت يې رانه غواړې دربې کړمه

غربت او بېوزلي د پښتني ټولنې يوه سپوره برخه ده خو د کورنۍ مينه او صميميت، لورينه او يو پر بل پېرزوينه هم يو زرين اصل دی، يوه پښتنه مېرمن له خپل مېړه سره د مينې او لورينې ژوند لري يوه ورځ داسې راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ښبتن مجبورېږي وړی له کوره راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ښبتن مجبورېږي وړی له کوره وزي او په خوارۍ مزدورۍ پسې ځي، کله چې مېرمن د خوړلو څه مومي او د سترخوان ته کښېني نو وږی تللی ښبتن يې وريادېږي، مړی يې په ستوني کې نښلي او د صميميت او لورېينې داسې ازموينه ترسره کوي:

اشنا مې وږی رانه تللی
چې دسترخوان لره ورځم ژړا راځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتني ټولنه کې د مينې کولو لارې ډېرې اغزني دي او ډېرې له ستونزو ډکې، که د غلا مينه رسوا شي نو بيا د مرګ استازی رارسېږي او د مينې انتقام اخلي، مين په همداسې اغزنو حالاتو کې مينې ته زړه ښه کوي او له مرينې وېره نه کوي خو له مينې نه هم د ثبات او وفا دارۍ غوښتنه کوي:

سبا مې ستا په تومت وژني
ځای د راستۍ دی چې منکر نه شې مينه

يا هم

سبا مې ستا په تومت وژني
غولی جارو کړه چې په شرق مې وينې ځينه

پښتني دنيا د ښو او غوره اصولو ترځنګ ځينې ناوړې او ناروا هم لري له دې څخه يو هم د مېړونو له خوا د مېرمنو وهل هم دي، مېرمن مقابله نه شي کولی، خو لنډۍ نه ديوه مليح او مظلومانه احتجاج په توګه کار اخلي او خپل ښبتن د لنډۍ په خوږه ژبه خپلې ناروا ته داسې متوجه کوي:

برخان د ګلو لښته ناخلې
پر ما دې تېر کړل د کوتکو ګوزارونه

په پښتني ټولنه کې ودونه د اولادونو د پيدا کېدلو او د وګړو د ډېرېدلو لپاره کېږي او هره مېرمن له ودوزن سره سم هيله لري چې ماشوم ولري او په کور کې يې زانګو وزنګوي، يوه مېرمن چې ډېر وخت د اولاد په انتظار ده خو په کور کې يې د ماشوم د ژړاغږ نه راپورته کېږي نو خپل خاوند ته د لنډۍ په خوږه او پسته ژبه په طنزيه لهجه داسې وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا مزګۍ نشته
زما همځولي زانګو ګاني زنګوينه

لنډۍ يو سرتړلی زنځير دی او يوه موضوع په کې بشپړېږي خو کله کله د سوال او ځواب په بڼه يوه لنډۍ له بلې سره نښلي او د يوه خوارۀ ډيالوګ په توګه دوام کوي:

ننۍ ناسته په همداسې يوه خوارۀ سوال او ځواب سرته رسوو چې د مينې رازونياز په کې شوی او د ټولنې بنديزونو ته په کې ټکان ورکړل شوی دی:

په سپينه خوله مې دې پرار وکړ
زه به بخيلې مور ته څه ځواب کوومه
مور ته دې داسې ځواب وايه
زه له منګې سره ګودر ته ولوېدمه

مينه ځواب منطقي نه ګڼي :

مور به مې داسې راته وايي
منګې دې روغ په خوله دې راوړل پرهارونه

مین منطقي ځواب جوړوي او وايي :

بيا د مورکۍ ځواب دې دا دی
منګې په ختې زه په ګټې ولوېدمه

ځواب چې منطقي کېږي دا ورته وايي:

چې د مورکۍ ځواب دې جوړ کړ
پر دې ملاله خوله مې کښېکارۀ غاښونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو لنډيو ژوند ځلورنيمو زرو کلونو ته رسيږي

هارون حکيمي

پښتو هغه منظوم شعر دی چې تر اوسه يې په بله ژبه کې ساری نه دی ليدل شوی، پښتو لنډۍ يو ځانګړی جوړښت لري، چې لومړی بيت يې ۹ سپلابه او دويم ۱۳يې سپلابه دی، چې په ټوليز ډول ۲۲ سپلابه کېږي. د دې لپاره چې د پښتو لنډيو په اړه مو د مالوماتو کچه لوړه شي، نو په دې اړه مو له ښاغلي استاد حبيب الله رفيع سره مرکه کړې چې تاسې درنو لوستونکو ته يې د لوستلو لپاره وړاندې کوو.

حکيمي: که لومړی د لنډيو د نامه په اړه راته ووايياست، په ځينو سيمو کې ورته لنډۍ وايي په ځينو کې مصرۍ او په ځينو سيمو کې ټپې وايي.

استاد: دا چې لنډۍ د يو لوی ملت، ګډه پانګه ده او دا ډېره ستره، قيمتي او ارزښتناکه پانګه ده، ما چې تر اوسه مطالعه کړې د نړۍ په ولسي ادب کې مې د لنډۍ جوړه نه ده پيداکړې. له همدې امله پښتنو ته ګرانې دي او داسې پښتانه به ډېر لږ پيداشي چې يا يې نه وي زده او يايې جوړې نه کړي، له همدې امله په هر ځای کې پرې له شرايطو سره سم نومونه اېښودل شوي دي، البته دا د ولس نومونه دي، ځينو خلکو تعبيرونه ترې کړي لکه يو تعبير يې دا دی چې لنډۍ يو لنډ شعري ټولګی دی، يعني نهه سپلابه يې لومړۍ مصرۍ ده او ديارلس سپلابه يې دويمه مصرۍ ده او دا ټول دوه ويشت سپلابه کېږي، له همدې امله ورته لنډۍ وايي. بل تعبير يې دا کړی چې لنډۍ د مار يو ډول دی او هغه ډېر زهرجن مار دی يعني ډېر اغېزمن دی او د چيچ زهر يې ډېر زر اغېز کوي. دوی د لنډۍ دا مطلب او هغه ښکلي الفاظ دوی ډېر اغېزمن بولي دومره موثر او اغېزمن يې بولي لکه لنډۍ چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

وجود ژر اغیز کوي، دا هم په احساساتو داسې اثر کوي او احساسات راپاروي، ویښوي او څپاند کوي یې، له همدې امله ورته لنډۍ وایي. او بل په لره پښتونخوا کې ورته ټپه وایي، د ټپې هم ډېر تعبیرونه شوي، دا چې له ټپ سره تړاو لري یعني داسې اغېز لري چې په سړي کې ټپ جوړوي، زخم جوړوي دا معنا هم لري. مصرۍ هم ورته وایي ځکه دا دوه مصرۍ دي او سره راټولې شوې دا یې یوه معنا ده او بل مصرۍ یوه توره ده چې هغه په مصر کې جوړېده او په پښتنو کې ډېره مشهوره ده، ... په ما دې کړې د مصرۍ تورې واورونه... دا هم د اغېز له امله ورته د مصرۍ نوم اخیستل کېږي چې دا هم ډېر اغېز لري. په دې سربېره ځینې نور ولسي نومونه هم لري د بېلګې په توګه، غریبۍ، غریبۍ په هغه وخت کې چې یو څوک مسافر شي، یا کوم غم پرې راشي، له ځانه سره ناست وي او غمجن او لنډۍ وایي، دې ته غریبۍ وایي، غړنګې هم ورته وایي، ډېر نومونه یې نور هم شته چې ما اورېدلي دي. په هر حال دا ټول نومونه د لنډۍ له اغېز او تاثیر څخه اخیستل شوي. په ټولو کې دا نغښتي چې لنډۍ یو ډېر اغېزمن شعر دی او په احساساتو او عواطفو ډېر ژور اغېز لري. د شکل له نظره هم په ډېرو ښکلو الفاظو جوړ شوی، او د موضوع له نظره یوه ژوندۍ موضوع په دې دوه مصرو کې ځای کېږي او لکه یو سر تړلی ځنځیر دی چې موضوع بل ځای ته نه تړې ځي، په دوه مصروکې یو ښکلی مضمون ځایېږي او انسان ته یو ښکلی مفهوم لېږدوي. له همدې امله د لنډۍ اغېز هم د شکل او الفاظو له نظره او هم د معنا له نظره ډېر زیات دی ډېر اغېزمن دی، له همدې امله لنډۍ ته دوی زیات ارزښت ورکوي.

حکیمي: استاده! سړی دعوه کولای شي چې د تراژیدۍ ډک یو ډول ژانر دی، ځکه چې له دریو نومونو څخه مصرۍ، چې له مصرۍ تورې اخیستل شوې، تاته به خاورې خولګۍ درکم، پر ډال دې نښته د مصرۍ تورې واورونه، یا لنډۍ چې له ماره اخیستل شوې یا هم ټپه چې دا هم له ټپ څخه اخیستل شوی دی، سړی دعوه کولای شي چې لنډۍ یوازې یو تراژیدي ډول شعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد: تاسې پوهېږئ چې تراژيدي يوازې دغه حالت ته نه وايي، کله کله سړی ډېر خوشاله شي وژاړي، يعني له دې څخه د لنډۍ اغېزمنتوب مطرح دی، ډېرې لنډۍ دي چې هغه تراژيدي نه دي خو ډېر اغېزمن او ښکلی تصوير لري:

په ګودر سور سالو ښکاره شو

ماويل په تورو اوبو اور ولګېدنه

څومره لوی اغېزم پکې پروت دی.

بېلتونه راشه سترې مشې

زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

د پښتونولی ټوله فلسفه په دې يوه لنډۍ کې راټای شوې ده.

ځان يې زړو جامو کې جوړ کړ

لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وينه

دا د غربت يو لوی تصوير دی، د پښتنو د غربت خو په عين حال کې د ښکلي ذوق ښې ثليقې، يعني غريب هم کولای شي چې د ژوند په مسايلو کې هم له ذوقه کار واخلي، نو په دې اساس لنډۍ يوازې تراژيدي نه دي، بلکې زما نظر دا دی چې په لنډۍ کې د پښتني ټولنې هر هغه څه چې دوی ورسره سروکار لري شته او پکې نغښتل شوي دي، يعني دوی د پښتنو ټولو پوښتنو ته ځواب وايي، لنډۍ د پښتنو ټولې غوښتنې منعکسوي، او په لنډيو کې د ژوند ټول حالات را نغښتل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکيمي: تاسې يو وخت ويل چې په لنډيو کې ډراماټيکې لنډۍ هم شته، چې په لنډيو کې خبرې اترې شوې، د يوې ډرامې بېلګه مو ورکوله، اوس مو په ذهن کې داسې کوم څه شته؟

استاد: هو بالکل ولې نه، ډېرې دي.

په سپينه خوله مې د پرار وکړ

زه به بخيلې مور ته څه ځواب کومه

مور ته دې داسې ځواب ووايه

زه له منګې سره ګودر ته ولوېدمه

که مور دا وايي چې دا بې منطقه خبره ده، نو:

مور به مې داسې راته وايي

منګې دې روغ، په خوله دې راوړل پرهارونه

دی بيا وايي

د مورکۍ ځواب دې دا داسې

منګې په خته زه په زغه ولګېدمه

او بيا چې ځواب منطقي هم وي ورته وايي چې،

د مورکۍ ځواب خودې اوس جوړ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ملاله خوله مې کېکاږه غاښونه

دا ډول دې لکه:

زړه مې له سترګو ګیله من شو

چې دیدن ته کړې، عبث غم زه تېرومه

سترګو له واره ځواب ورکړ

چې مین ته یې اوښکې بیا زه تویومه

دا ډول ډراماټیکې لنډۍ ډېرې زیاتې دي، د ژوند ښکلې ښکلې صحنې چې په ژوند کې پېښېږي، هغه په هر ډول په لنډیو کې ځای شوې دي، د بېلګې په توګه ما مخکې وویل چې لنډۍ سرتړلې ځنځیر دی، لیکن په پوښتنه او ځواب کې بیا سوال په یوه لنډۍ کې او ځواب په بله لنډۍ کې، بیرته یې هره یوه ځانګړې سرتړلې ځنځیر دی.

حکیمي: د کاکړیو غاړو سره که چېرې سرې لنډۍ پرتله کړې، کوم ډول به یې لوستونکي ته آسانه وي، کاکړې غاړې او که لنډۍ؟ د تصویر او موضوع له پلوه کوم ژانر پکې ځواکمن ښکاري؟

استاد: لنډۍ د ټولو پښتنو په ټوله پښتونخوا کې خپور ادبي ټولګی دی، نو داسې پښتون او پښتنه به پیدا نکړې چې یا یې لنډۍ ویلې نه وي او یا یې لنډۍ زده نه وي، نو په همدې اساس د کاکړیو یا د غاړو ساحه وړه ده، هغه په ټوله پښتونخوا کې خپرې نه دي، بل د کاکړې جوړښت ځانګړی دی، دا چې ته وایې چې لنډۍ دوه ویشت سیلابه ده او هغه یا خوارلس سیلابه دي یا شپاړس سیلابه دي هغه معمولاً څوارلس او شپاړس سیلابه دي، مصرې یې یا اوه سیلابه دي یا اته اته، هغه بیله موضوع ده په آسانۍ کې رول نلري، هغه خپله هماغه یو ټولګی دی، خپل مطالب او خپلې غوښتنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري، هغه هم تقريبا د لنډيو په لار روان يو ټولگی دی، د ژوند ټول مسايل پکې رانغښتل شوي، حماسي لنډۍ پکې شته، ټولنيزې لنډۍ پکې شته، حتی تر کومه چې مامطالعه پکې کړې، په ځينو ځايونو کې له لنډۍ نه هم حساسې دي، په هغو کې د ژوند مسايل ډېر ژر منعکس کېږي، په لنډۍ کې مسايل ډېر ورو ورو منعکس کېږي لکه:

د ښو ټوپکو استاکاره

د ښو ځوانانو مرگ به ستا له لاسه وينه

دا د ټوپک د وخت لنډۍ ده لېکن اوس د توپ او مزايل لنډۍ ډېرې کمې پيدا کېږي، خو غاړې چې دي هغه بيا رواني دي د ژوند نوې پېښې ټولې پکې نغاړل کېږي لکه:

راځه چې دواړه توکل کړو، زما چارگل په سگرېټ ورکړو

دی وايي:

زما دي خاورې شي ځواني، چې ستا چارگل په سگرېټ ځي.

نو په دې کې د سگرېټ، اورگاډی او نوي مسايل هم رانغاړل شوي دي، نوي مسايل چې راځي ډېر ژر په غاړو کې ځای شوي دي، په لنډيو کې لږ په ځنډ هغه راځي تر کومه چې ما مطالعه کړې، ليکن په هر صورت، د لنډيو کړی لويه ده، او د کاکړيو وړه ده، نو په همدې اساس يې هېڅکله له لنډيو سره په پرتله کې نشو اېښودلی.

حکيمي: تاسې د نوو خبرو يادونه وکړه چې په کاکړيو کې ځای شوې او په لنډيو کې تر اوسه نه دي ځای شوې، په لنډيو کې هم داسې بېلگې اوس شته، لکه يوه طنزيه لنډۍ وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبر مې سورۍ کړه حال مې ګوره

چې مبایل مې اوس آنتن نه ورکوینه

یا بله یوه وایي:

چې دې یارې په مسیجو شوه

له داسې مینې دې خپل ځان ډیلیټومه

د دغه ډول کلمو یا هم د نورو کلمو راوړل په لنډیو کې څرنګه کار دی؟

استاد: لنډۍ د ولس مال دی، دا چې ځینې کسان لنډۍ جوړوي، هغه بېله خبر ده، ډېر کسان په دې کلونو کې د لنډیو په څنګ کې یې خپله لنډۍ جوړې کړې او مجموعې یې جوړې کړې. لېکن هغه لنډۍ شوې نه دي، هغه وخت لنډۍ کېږي چې د ولس سایکل یا دوره ووهي له هغې وروسته ولسي ادب کېږي او ولسي لنډۍ ترې جوړېږي، لکه په لنډیو کې زیاتې لنډۍ شته چې د طالبانو، یا د عالمانو لنډۍ دي:

کتاب تمام طالب روان شو

تر حجره ګرده تاوېدم په لمبو سومه

یا نور ژور ژور منطقي مسایل دي چې په لنډیو کې رانغښتل شوي دي، لیکن هغه عامې شوې نه دي، لا د ولس نه دي شوې او د ولس ادب ته نه دي ننوتې. ولسي لنډۍ هغه لنډۍ دي چې شاعر یې په ولس کې ووایي او شاعر یې په ولس کې ورک شي، لنډۍ په ولس کې خوره شي او بېرته یې موږ د ولس له خولې راواخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله داسې کېږي چې يوه لنډۍ يو ځاي يو ډول ويل کېږي خو بل ځاى په بل ډول، لکه:

يار مې د خوست زه د تيرا يم

خدايه خوست وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

خو دا لنډۍ بل ځاى داسې ويل کېږي چې:

يار مې د کوټ زه د تيرا يم

خدايه کوټ وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

د دې بدلون لامل ستاسې په نظر په څه کې دى؟

استاد: دا د ژوند د کولو لپاره، هر شى هڅه کوي ژوند وکړي، د هر څه مبارزه روانه ده، لنډۍ شفاهي شى دى، له يوې خولې بلې خولې ته ځي، له يوې سيمې بلې سيمې ته ځي، په دې لېږد کې داسې بدلونونه پيدا کوي چې غواړي پکې د خپل پايښت لپاره له هغو څخه کار واخلي لکه دا لنډۍ چې يار مې د کوټ زه د تيرا يم دا لنډۍ که خوست ته ځي، دا لنډۍ که د کوټ او د تيرا وې پنځه ورځې وروسته ياديږې ځکه که له خپلې سيمې سره مينه لري، نو په همدې اساس دا منطقوي نومونه بدلېږي، سيمه ييز اتلان پکې بدلېږي، په يوه لنډۍ کې په يو ځاى کې يو کس اتل وي خو هغه لنډۍ چې بل ځاى ته ځي بل اتل مومي، د هغه ځاى مشهور اتل ورسره اچول کېږي چې دا لنډۍ ژوند ورسره وکړي. حتى لنډۍ يو بل کمال هم لري، لغتونه بدلوي، د لغتونو په بدلېدلو سره ژوند کوي اوس دا لنډۍ د زرګونو کلونو لنډۍ ده:

سپوږميه سر وهه راخېژه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار مې د ګلو لو کوې ګوتې رېبینه

دا (جون زانولسونیو) یو پښتو پوه څېړونکی دی هغه وایي چې دا د هغه وخت لنډۍ ده چې آریایان به د شپې لخوا د سوما د بوټې د لو کولو لپاره غره ته تلل او بیا به انتظار وو ترڅو د څوارلسمې سپوږمۍ راوخېژي او دوی د سوما بوټي لو کړي، ځکه که دا په لمر کې لو شوي وای شیره یې خرابېدله، نو دوی به د سپوږمۍ د شپې انتظار ویست او ټول به راټول وو بیا به یې د دې بوټي لو کاوه او له هغه به یې شیره ایستله او له هغه به یې مشروب جوړول چې دوی ته ډېر مقدس وو او له هغه به یې استفاده کوله. دا لنډۍ یا له څوارلسم وړاندې ویل شوې، یا په داسې ځای کې ویل شوې چې غرونه لوړ دي او سپوږمۍ ژر نه راخېژي یا هر څه چې دي د مینې لخوا دا لنډۍ ورته ویل شوې ده چې

سپوږمیه سر وهه راخېژه

یار مې د ګلو لو کوې ګوتې رېبینه

نو په دې لنډۍ کې چې کوم لغتونه دي دا په ژبه کې عادي دي، فکر کېږي چې دا لغتونه یې هم د وخت په تېرېدو بدل شوي ځکه که هغه زاړه لغتونه وای نو په هغه څوک نه پوهېدل نو هغه یې همداسې پرې ایښې دي.

یادا چې:

مازدیګرۍ دی ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوې رېښتیا به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا د لمر پالنې د وخت لنډۍ ده، کله به چې لمر لوېده نو په دې وخت کې به لمر پالونکو عبادت کاوه دوی باور درلود چې په دې وخت کې هره دعا قبلېږي، نو په همدې اساس ګورې چې مینه)معشوقه(ښېرې کوي او هلته مازیګر ته نو وايي چې:

مازدیګری دې ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوي ریښتیا به شینه

دا د هغه وختونو لنډۍ دی خو کلیمې یې نوې دي او ټولې بدلې شوې یوازې فکر یې را لېږدولی دی، ما وویل، چې هغه یو کس جوړوي، لیکن د کس په نامه څکه نه وي چې هغه ټولنې ته ځي، ټولنه یې لکه شعر هسې نقد کوي، ټولنه پرې نقد کوي، ډېر شیان ترې توږي، او خلک پکې ښکلي ښکلي لغتونه اچوي او خراب ترې باسي، نومونه پکې بدلېږي، ځایونه پکې بدلېږي په ټوله پښتونخوا ګرځي او ژوند کوي او ټول پښتانه ورسره بلدېږي.

حکیمي: تاسې د څو لرغونو لنډیو یادونه وکړه د تاریخ له نظره څېړونکو دا خبره تر کومه ځایه رسولې چې لنډۍ له کوم مهال راهیسې ویل کېږي.

استاد: د لنډیو لرغونتوب د آریایي سندرو له لرغونتوب سره سم دی، علامه کهزاد دې خدای وبښي هغو د افغانستان په تاریخ کې یو عجیب ابتکاري کار کړی هغه وايي چې په نړۍ کې د هېوادونو ژوند دوه برخې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، لیکن د افغانستان ژوند درې دورې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده، یوه د سرودونو او داستانونو دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، د سرودونو او سندرو دوره داسې مهال ده چې خط لا ندې رامنځته شوی، لیکن د ولس شعور د شعر په ژبه رامنځته شوي چې هغه لومړی ویدي سندرې دي، ویدي ورکې سندرې دي د آریانا ویجه په خاوره کې کابو څلورنیم پنځه زره کاله پخوا ویل شوې دي، بل د ریګویدا ده چې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مهال دی، چې کله له بلخ څخه لېږدېدنې پيل شوې او آريايان له هندوکش څخه را واوښتل او پښتانه په موجوده پښتونخوا کې مېشت شول، يوه برخه آريايان پاس ته ولاړل يوه بله برخه هند ته لاړل په دې وخت کې د ريګويدا سرودونه ويل شوي چې پکې د پښتنې سيمو د قبيلو، سيمو، سيندونو او ځايونو نومونه راغلي، په همدې دوره کې د پښتو ژبې کليمې هم ليدل کېږي او دا هغه وخت دی چې پښتو ژبې هم تشکل کړی، او دغه ادبيات پښتو ژبې ته له آريايي ژبو څخه له ويدا او اوستا څخه رالېږدېدلي دي، په دې اساس د پښتو لومړنۍ سندرې د ماشومانو او ميندو سندرې وريسې لنډۍ دي، دا له همغو آريايي سندرو څخه ډايرکټ يا نېغ په نېغه رالېږدېدلي دي، ځکه موږ د ماشومانو او ميندو په سندرو کې داسې مصرې لرو چې هغه سګنالونه دي او معنا نلري، چې دا ترې ښکاري دا د هغه وخت د ژبې لغتونه دي چې مستقيما راغلي او په پښتو کې پاتې دي:

اکو بکو سرسيندکو... هيڅ معنا نلري، يا هم اللؤ لؤ...

بل د ويدې سرودونو يوه برخه داسې هم شته چې هغه دوه ويشت سېلابه دي، شمېر يې نه او ديارلس نه دی خو ټولګه يې دوه ويشت سيلابه ده، بل غاړې دي چې د هغو زيات وزنونه په اوستا کې شته، اوستايي سندرې دي چې د هغو زياتره په اوو او اتو سېلابو کې ويل شوې دي، د ماشومانو او نورې ورته سندرې شته چې ورروستني وزنونه يې په هغو ژبو کې هم ليدل کېږي. نو په همدې اساس د پښتو د ولسي ادب ژوند د پښتو له پيدايښت سره سم دی کله چې پښتو د آريايي ژبو په کورنۍ کې سترګې غړولې ورسره سم پښتو ولسي ادب هم سترګې غړولې او ځينې شيان يې تيار له هغه ځايه را اخيستي او په خپله ژبه کې يې حل کړي دي، او ساتلي يې دي چې تر ننه پورې رارسېدلي دي، نو د لنډيو ژوند ډېرو لومړيو کلونو يعنې خلورو خلورنيمو زرو کلونو ته رسولای شو.

حکيمي: کله مو د لنډيو په تاثر کې کوم شعر ليکلی دی او يا له لنډيو سره کومه خاطره لرئ لکه الفت صاحب چې په خپلو خاطرو کې يوه خاطره ليکلې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې پرمخ خپیره راکړه

د اوښکو ډکې سترګې چا ته واړومه

استاد: زه د ولسي سندرو او لنډيو په غېږ کې لوی شوی یم زه تر لس کلنۍ او دولس کلنۍ پورې په کلي کې وم زه بالکل د فلکوري او ولسي ادب په غېږ کې را لوی شوی یم ما په هغو محفلونو کې چې ښځو به پکې راز راز سندرې ویلې یا به اتڼونه وو، زموږ کلی درې برخې دی، په منځ کې یو ځای شګه ده، په دې شګه کې به د شپې اتڼ وو دلته به یې په منځ کې اور بل شوی وو او شاوخوا به یې اتڼونه کول، ډولونه به وهل کېدل، د دغو خلکو خبرې به د لوړو لوړو کلاګانو باندې لوېې لوېې ښکارېدې زه به هم ورته په بام ناست وم او د دې خلکو هغه لوېې لوېې خبرې به مې لیدلې چې تر اوسه یې زما هغه تصویر په ذهن کې پاتې دی، نو ما په کلي کې ژوند کړی، له لنډیو سره مې ژوند کړی او د لومړي ځل لپاره چې ما د شعر په نامه کاغذونه تورول، ما لنډۍ، غاړې او نورې ولسي سندرې هم لیکلې، یوه لنډۍ چې هغه وخت ما لیکلې وه او بیا یې د ځینو خلکو له خولې اورم.

بېلتون ټوپک شو را ته ډک شو

ناځاپه ټک شو په زړګي یې وویشتمه

دا لنډۍ کابو پنځوس کاله وړاندې ما لیکلې وه او اوس یې د ځینو ځینو له خولو اورم، نو زه ویلې شم چې زه د لنډیو په غېږه کې رالوی شوی یم او له لنډیو خخه ډېر خوند اخلم زه فکر کوم چې لنډۍ ډېر موجز او موجز ادبي ټولګی دی، زه یې هېڅ ټولګی سارې نه وینم، زه یې د نړۍ په پرمختللي ادب کې هم سارې نه وینم، نه دا چې زه پښتون یم او پښتو لنډۍ مې اورېدلې، دا خبره د پښتو لنډیو د هغو اعجاز له امله کوم چې په درویشتو سیلابونو کې یې سمندر را نغاړلي دي هغه په کوزه کې سمندر کیسه ده، ځوانانو ته زما توصیه داده چې د لنډیو په ټولولو کې په ډېره امانتدارۍ هڅه وکړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راټولې یې کړي او ویې لیکي څکه یو شمېر د لنډیو ټولګې چې خپرې شوې دي یو څه مصنوعي لنډۍ پکې ټولې شوې، خو بیا هم د اصلي او مصنوعي لنډیو تر منځ توپیر شته، داد ځوانو فولکلوریستانو دنده ده چې دې ته پوره پام وکړي په لنډۍ هر اړخیزې څېړنې وکړي، لنډۍ د هره اړخه، د جوړښت، موضوع او صراحت له اړخه ورته کار وکړي، پښتو ټولنه دوديزه ده خو لنډۍ هغه هرڅه په ډېر صراحت بیانولای شي:

سبامې ستا په تومت وژني

ځای دې راستی دی چې منکر نشې مینه

سبا مې ستا په تومت وژني

غولی جارو کړه چې په شړک مې ویني ځینه

ډېر داسې مسایل دي چې ډېر په جرئت سره هر څوک، معشوقه او هر څوک خپلې خبرې بیانولای شي، دغه راز نور مسایل هم بې له وېرې او محدودیت پرته مطرح کېدلای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لنډیو کې طنزي او خندونکي توکي

محمود نظري

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې مالوم نه دی او د پښتني ژوند ډيري خواوي په کې په واقعي او طبيعي بڼه انځور شوي دي

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دويمه برخه يې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وايي.

ته د ګودر غاړې ته راشه
ما په منګې کې پراټې راوړی دينه

لنډۍ هغه موزون ، غير متعارف ، مستزاد ، حکمي مقفى ، غير مصرع بيت دی چې لومړۍ برخه يې نهه (۹)څپې او دويمه برخه يې ديارلس ((۱۳)) څپې وي

په ګودر څه ټکه لويدلې
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپيلۍ او د بنوال په درو کې په يو شان خوند اخيستل کيږی . زاړه يې د ځوانی د خاطراتو په ياد وايي ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، ميناتو ته د راز او نياز رويباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې ګډيږي او مسافر يې په مسافري

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې خومره ساده، سلیس او روان دی هغومره د پردیو ژبو له اغیزې څخه پاک او سپیڅلې دی.

گودرته راغلی برابره
یا خو لگی راکړه یا منگی در ماتو مه

لنډۍ ځانگړې ښکلا لري او د هر پښتون تنده پرې ماتېږي او په ژوند کې مینه ، ښکلا ، مېړانه، ننگ په ښکاره توگه بیانوي.

چم ته انگرېز راغی عالمه
دپښتنوپه ملک جال وغوړاونه

د لنډیو یوه ځانگړتیا دا ده چې زیاتره یې د ښځو او پیغلو له خوا چې د ټولنې محرومه برخه ده ویل شوی دی نو یوه لویه برخه یې د ټولنې کرغېړنو دودونو ته گوته نیول شوی او هغه یې په طنزي توگه ویلي او غندلي دي.

د شین کیدو امید مې نشته
اشنا په دښته د ملتان کرلې یمه

پټی دې گرو کړه ما واده کړه
که مې تر کاله زوی رانه ووړ گرمه یمه

اود لنډیو یوه بله برخه چې د ځوانانو لخوا ویل شوی ډیر یې د ناوړه دودونو لکه د لوړ ولور د انجلی خوا راضی کول او د ژوند نورو ناخوالو نه گیله ده

که مور او پلار دی خدای رضا کړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماما ګانو به دي زنې ونيسمه

ځان خوبه ستادپلارنوکرکړم
په نوکرۍ کې به دې تش ديدن کومه

لنډۍ يا ټپې هم لکه نور ټولنيز ادبيات د ټولنيزو ستونزو او فسادوتو يادونه او غندنه کوی او په ملنډو هغه يادوی

منګې يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نی منګی په لپو ډکو ينه

طنز چې دټولنې او اخلاقې خواريو ،عيبونو او فسادونو برملا کولو ته وايې چې په رمز ، کنايه اوناز ويل يا ليکل کيږي

يا په بله وينا:

ويلای شو طنزد زورکونکو او زورواکانو باندی نيوکې دي چې هغوی په مسخرو له پېښو خبروي. لکه دا لاندی لنډۍ.

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
پلارمې ظالم دی ماښامارلره ليږينه

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
په سورسالوکې مې بلالره ليږينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه طنز دیوې ټولنې دوګړو هنري تنده ښه خړوبولای شي او په رساتوګه یې دټولنې له سیاسي، مذهبي، کلتوري، اواقتصادي حالاتو څخه خبروي. لکه دا لنډۍ

پردنیاتول دسړونشته

تول دپیسودی مسلیان خانانوینه

ځوانانوزوریه بزګری کړئ

سپینې پایڅې دزروڅلې ورانوینه

ځواني دزرو روپواس دی

دبیلتانه پیټې چې وړي سوده به شینه

طنزپر ژوند عارفانه خندا ژړا ده . د ژوند د تضادو او نا ناخوالو لڅونه ده، چې ټولنیزي موخې لري لکه دا لنډۍ:

پرمادې زر شیندلې نه دي

چې دخراغ په رڼا غواړې دیدنونه

طنز د یوه خلکو لپاره ویل کیږی یانی په خوشالۍ او ملنډو سره د هغه چا په رمز پوهول دی چې په رمزپوهیږی

څوک چې په سروشونډوعادي شي

قندوشکري تویوي چې ترخه دینه

یوازې یوه او هوښیار خلک له طنز نه خوند اخیستلای او پر پوهیدلای شي او ناپوه یې یوازې خندنی اړخ ګوري خو د ټولنې ټول خلک پوهان نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بسم الله کښ ته ورخېژه
دنجلۍ کښ دجنغوزي دئ مات به شينه

طنز د هجو يو ډول دي خو د هجو توندي اوتيزي نه لري.
يانی هجو مخامخ د چا عيونه ورته وايي يا مخامخ له چا نه بې پردې پلپوت کوي او هغه چا ته ويل کيږی چې په رمز نه پوهيږی.

پرځان دګلولښته نه اخلې
پرمادې تېرکړل دکوتکوګوزارونه

جانانه دادې څه عادت دی
چې پټه پټه ياري کړې خورې قسمونه

پرېږده چې لوی ښامار مې وخوري
په پاړوګر اشنامې ډېره نازېدمه

هجو ويونکی د خلکو بې خبري ، ولس غولونه،تعصب خدای نا ډره دينپالو له کړو نه پرده پورته کوی اومخامخ هغوی غندي .

چې اوره نه خوری بوئ تري نه ځی
چی ياری نه کړې خوک پرې نه وائ تهمتونه

ټال ته ختم بنګړي مې مات شول
ګناه دې يارده چې کوې اشارتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هزل بيا هغه دی چې پر چا باندی بد وايي

چې پر زينه ختلی نه شي
نامردي ولې دي ګيبی پرتوګ کاونه

هزل د ويی‌پوهنې په اساس هغه شوخی ته وايي چې د جد(پند)ضد وی

پيزوان مې ستا په بريت کې بند شو
تر دروازې پورې بندی درسره ځمه

دا هزل بله مانا ده په شعر او نثر کی تونديې لوڅې او بدې خبرې کول:

په مادې څه بلا ده کړې
په مخ مې غبرګې اوښکې ځي خوله درکومه

پر ما دې کلی ګماني کړ
نامردي مه خوره تر منګې لاندې ځرخونه

هزل په شعر او نثر کې هغو توکو ته هم وايي چې د هغه ويل د اخلاق او ادب خلاف وي :

په مناسب دې نه پوهېږم
وايه په کوم بارخودې خوله ولګومه

په خپله خوله چې سوال ونه کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه دغه خولګۍ کله درکومه

اول دې لوبې راسره کړي
اوس دجستوپرڅوکوځې چې پيغله يمه

بيابه زه تورکميس ونه کړم
زمادسپينې سينې رنګ يې واړاونه

ټينګه مې مه نيسه په غېږ کې
تې مې واړه دې سرټنې بالغه يمه

خوله به د خداى په رضا درکړم
منګۍ مې ولې ښوروې لنده دې کړمه

جانان مې خوله کې ژبه غواړي
په خونديې نه دى خپل قلنګ جاري کوينه

ځانګې راښکته شه خوله راکړه
که زه درپورته شم راماته به دې کړمه

هزل د عامو او منځنيو خلکو لپاره هم ويل کيږي چې موخه يې يوازې خندا اوساتيري ده:

حلوا دشوندو راته کېږده
زه له پردېسى سترې راغلې يمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک به دې مړکړي ښکليه ياره
پردی برېستنې جګوې شمارې خالونه

يا هغه لنډۍ چې په کښې ټوکې شوې او موخه يې د جانان خوشالول او د هغه خندول دی لکه:

تا چې کوڅه کې ټوخې وکړې
زه په توده برېستن کې نيغه کيناستمه
جانانه راشه چې خوله درکړم
ماښام مې مړ په خوب ليدې ووېرېدمه

ښنګه دې خواره کړم خاونده
چې همسايه مې دخولګی تمه لرينه

حسن دې ورځ په ورځ زياتيږي
زکات يې باسه چې نظرنه شې مينه

اخځليکونه

۱-ټول افغان، لنډۍ

۲-ستانکزی،رفيع الله:خوست ويپانه

۳-مهر ويب پاڼه

۴- لنډۍ ، ويکی پيدا

۵-نظری،محمود: طنز،هجو او هزل ،طنزونه ويب پاڼه

٦- نظری،محمود: دطنز ځای په ادبياتو کی طنزونه ويب پاڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

ګلونه ډیر درســــــــه راوړه
زه داوربل دپاسه چتر جوړومه

لنډۍ دپښتو د اولسي ادبیاتو هغه غوره او په زړه پوري برخه ده ،چې د اولس بې نومه شاعرانو پکې دبشر دژوند تر ټولو عالي شیبې په دوو نا متوازنو بیتونو کې په ایجاز بیان کړي دي (1)
دلنډیو په ویړه لمن کې بیلابیلې لنډۍ راټولې او ډول ډول فلکلوري ارزښتونه یې په ځان کې نغښتي دي . په هره لنډۍ کې ځانګړي ښکلا ځلیږي او دانسان ژوندانه له هرې برخې څخه پکې ښکلې شاعرانه او ادیبانه انځور کاږل شوي دي . دمضمون له پلوه لنډۍ عشقي ،حماسي ،رزمي،ټولنیز،تاریخي او د نورو مضامینو لرونکي ده.
لنډۍ په پښتو ژبه کې یوه لنډه سندره ده چې هره لنډۍ له دوو برخو څخه جوړه ده ،لومړۍ برخه یې نهه سیلابه او دوهمه برخه یې دیارلس سیلابه لري .لنډۍ که څه هم کوم ځانګړي او معلوم ویناوال (شاعر) نه لري او په عادي بڼه په پښتني او لس کې دوخت دغوښتنو سره سمې مینځ ته راغلې او خوله په خوله او سینه په سینه له یو نسل څخه بل نسل ته رالیږدول شوي دي خو بیا هم نژدې ټولې لنډۍ دجوړښت له مخې سره یو شان او سیلابونه یې سره برابر دي (2)
دلنډیو یو ستر ارزښت دادي چې دهغه سندریزه ځانګړتیا او آهنګ روزنکي فطرت دنړي په ټولو فولکلوري شعرونو او سندرو کې ممتاز دي او ساري نه لري .زموږ جغرافیایي سیمې په فولکلوري قلمرو کې هیڅ سندره نه دخپل آهنګې ځانګړتیا ، نه دخپلې تغزلي شتمنۍ ،او نه د سموالي او هیجان له پلوه له لنډیو سره برابري کولي شي (3)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډيو دنورو بيلابيلو ځانګړتياوو تر څنګ يوه هم داده چې لنډۍ په ډير خواږه او ساده الفاظو ويل شوي او هر ډول مضامين او په عامه اصطلاح دهر ذوق وړ مطالب پکې موندل کيږي . لنډۍ ددې ترڅنګ چې دانسانانو له خوا دژوندانه په حساسو شيبو کې دعام ولس له خوا زمزه کيږي ، دټنګ ټکور او ساز وسرود په بڼه هم دهنرمندانو او سندرغاړو غږونو ته ښکلا وربښي . په لنډيو کې دنورو ښکلاوو تر څنګ ډير ښکلي او هنرمندانه تشبيهات هم کار ول شوي دي دبيلګې په توګه:

زما دې زړه داسي سوري کړ – لکه دګل غوټې چې پاني پاني شينه

سورخې دمخ دې شغلې وکړې – لکه سورخې دماښام سره کا وطنونه

کميس دې تور متې دې سپينې – لکه ښامار چې تر چندڼ تاوشوې وينه

لکه څرنګه چې وينو په پورتنيو لنډيو کې زړه له ګل او کترې يې دګل له پاڼو سره ،دمخ سوروالی د ماښام له سوروالي ، کميس له ښامار اومتې له چندڼ سره تشبيه شوې دې.

په لنډيو کې ځيني داسې ښکلي او نادر بشبيهات هم په کار وړل شوي دي چې د شعر او نظم په نورو فورمونو کې يا په بشره توګه نشته او که وي هم په ډيره لږه کچه تر سترګو کيږي لکه:

سترګې دې بې اثره نه دي – لکه دکوډو مرۍ برګې برګې دينه

زلفې دې بيا پرمخ خورې کړې – لکه شپانه چې رمې وشړې په غرونه

داستا دمور غټې خبرې – لکه چکړې دکوڅو ترې ځان ساتمه (4)

ددغه تشبيهاتو په لړکې يو هم ګلونه دي چې په ډيره ماهرانه او هنرمندانه توګه دبدن له بيلابيلو برخو ،دطبيعت او چاپيرپال طبيعي ښکلاوو او نورو سره تشبيه کړل شوي دي.

ګلونه که له يوې خوا ځخه ښکلي خيرې او بڼې لري او په طبيعي توګه دانسانانو پام ځان وراړوي ،راز راز ګلونه بيلابيل رازونه او حکمتونه لري ،له بلې خوا څخه بشر ګلونو ته ښيګڼې او نيکمرغۍ دسمبول په توګه ګوري او دهغې دنامه له يادولو او کارولو ،کرلو ،سيل او ليدلو څخه يو ځانګړې خوند تر لاسه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رښتیا هم دګل نوم په یادولو سره انسان ته دګلاب ښکلې څیره ،دلاله دزړه داغ ، دلونګو دغاړې هار ،دکشمالو رېیدنه او دانځیر دديدن ورک والې او ارمان سترګو ته درېږي . انسانان له ګلونو څخه ډول ډول انګیرنې او عقاید لرې . دبیلګې په توګه زیرګل دجدایي علامه او سور ګل دمینتوب او وصال علامه اوسمبول ګڼې .دخپل زخمي زړه داغ د لاله دزړه له داغ سره مقایسه کوي ،دجانان دیدن د انځیر له ګل او همداراز خپله خوښي دبلبل په بڼه دګلو په دیدن او له ګل سره په همدمی کې لټوي.

که څه هم کیدای شي دګلونو شمیر له سلګونو څخه واوړي خو ځیني يې دخلکو تر مینځ ډیر مشهور دي له همدې لامله ګلونه دلنډیو په فورم کې ګلونو ځانګړې ځای خپل کړي دي ،دبیلګې په توګه له ځینو څخه يې په لاندې ډول یادونه کو:

دګلاپ ګل

دلنډیو په سمندر کې ګلاپ دنورو ګلانو په پرتله ډیر یاد شوي او ځانګړې ځای لري .کیدای شي دګلاپ بې شمیره ښیګڼې او رازونه ددې لامل ګرځیدلې وي تر څو په لنډیو کې يې نوم له نورو ګلونو څخه په لومړي کتار کې ځای خپل کړي وی.

په لنډیو کې دګلاپ دګل اصیل توب ،سره ښکلې زړه راښکونکې څیره ،دمنې او ناخوالو په وړاندې دهغې حساسیت ،له شبنم او بلبل سره دهغه نږدې اړیکې ډیرې ستایل شوي او یادې شوي دي او هم دښکلو تشبیهاتو په رامینځ ته کولو کې ورځینې کار اخیستل شوي دي ،لکه:

اصیل ګلاپ چې پکې نه وي – په نورو ګلو مې تسل نشي مینه

اصیل ګلاپ راڅخه ورک دي - کم اصیل ګل که بوی وم ډک دي باغونه

په ګورستان کې خاورې مه شي – ګل دګلاپ شي چې دې خاورې بویوینه

په ګورستان کې خاور ي مشي – ګل دګلاپ شي چې دې خاورې بویوینه

په وینو سور لکه ګلاپ شه – پښتنې ناوې دې په تور اوربل کې ږدینه

خولګې دې سره لکه ګلاپ ده – څکه يې واړه بلبلان ثنا کوینه

دنجلې مړاوې مړاوې سترګې – لکه ګلاپ چې ددوه نیمو ورځو وینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلاپه دا قدر دې بس دي – چې جينکۍ دې په اوربل کې ګرزوينه
مخ دې ګلاپ سترګې دې شمعه – زه نه پوهيږم چې پتنګ که بورا شمه

لونګ

لونګ نڅري ټول پيڅني او په ورځينو چارو کې په ځانګړي توګه په کليو او بانډو کې دکليوالو ښځو او نجونو له خوا ترې امیلونه جوړيږي او په غاړه کې اچول کيږي .ځيني واړه څوندي هم ترينه برابريږي او دکوڅدې دنښې په دستمال او هم په جامو کې دکميس په لمن او ګريوان کې ګنډل کيږي.
هغه څه چې موږ دلونګ په نامه پيژنو او ښکلې بوي لري ،دلونګ دبوټي دګلونو واړه ډنډر دي چې له راټولولو څخه وروسته وچيږي او بيا ورڅخه کار اخيستل کيږي .په لنډيو کې له لونګ څه د ښه بوي او ښکلي بوټي په توګه په ځانګړي توګه دښځو لپاره ورځيني يادونه شوي ده . دګلاپ له ګل څخه وروسته لونګ په لنډيو کې خاص ځاي لري . لکه:

آشنا مې نوي سوداګر دي – په سر باري کې به لونګ راته راوړينه
که چا لونګ ليدلي نه وي – نجلې خولې کړه دلونګو بوي ترې ځينه
په لويو غرو درباران شور شو – ښکته لانده شول دلونګو درمندونه
چې ته راځې ما به خبر کړې – چې پرېالنګ لاچي لونګ وغوړمه
دا بند په بند به شم در ماته – په بند ماتيږي د لاچي او لونګ ونه
دباغ دې هر بوټي لونګ دي – پرې ليګيدلي دي دچټو پلونه

کشمالي

کشمالي هغه ښکلي ګلان دي چې دنازبو ګلونه هم ورته ويل کيږي (5)
دکشمالي ګلونه که څه هم دظاهري بڼې له پلوه دومره زړه راښکون پکې نشته خو دکشمالو ښکلي بوي د هر کس پام ځانته وراړوي . کشمالي توربخني پاڼي او ګلونه لري . په لنډيو کې دکشمالو له ښکلو او په زړه پوري عطرو څخه دنورو ځانګړتياوو په پرتله ډيره يادونه شوي ده ،دبيلګې په توګه:

جينکو نوي دود جاري کړ – دکشمالو باغچې په بام کې جوړوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجيني كور راته معلوم دي – دبام په سر يې كشمالي كړلي دينه
دكشمالو به دې باغوان شم – چې هر سهار يې په وړيا ديدن كومه
گلان دې ټول له تا قربان شي – ته كشمالي يې نور سلام درته كوينه
يا دې په خوله كې كشمالي دي – يا دې دعطرو په چينه لمبلي دينه

غاټول

غاټول يا لاله هغه ښايسته او ښكلى گلونه دي چې سور رنگ لري خو تور سوي داغ يې په زړه تل دزخمي زړه زخمي توب ځرگندونه كوي.
دپسرلي په موسم كې دغره په لمنو او دښتو كې دغاټول ښكلې گلونه تر سترگو كيداي شي . په لنډيو كې دښكلو تشبيهاتو په ترڅ كې تر ډيره بريده دزړه داغ ،دلاله د زړه له داغ سره او سرو شنډو سوروالى د لاله يا غاټو ل له سره رنگ سره تشبيه كړل شوي دي لكه په لاندي لنډيو كې:

زما په زړه كې مستې داغ دي – لكه لاله چې تور داغ په زړه لرينه
كه مې سرې شونډې در په ياد شوې – گل دغاټول په لاس كې ونيسه مينه
غاټول به ټول اميل به جوړ كړم – د يار دپاره به يې په غاړه گرځومه
يا دلاله په گل شبنم دي – يا دې دمخ په ستارو خولې راځينه

نرگس

نرگس لكه ځرنگه چې دنوم په يادولو سره يې هر كس ته ديار سترگې ورياديږي يو بوټي دي چې له عطرو ډك گلونه لري ،په گلونو كې يې سپينې پاڼې داسې چاپيره شوې دي چې په منځنى برخه كې يې زيړ رنگه جوړښت لري .دنرگس يو ډول گلونه چې ډير لږ پيدا كيږي داسې بڼه لري چې پاڼې يې سپينې دي او منځنى جوړښت يې تور رنگه ،رنگ لري چې په بشپړه توگه او كټ مټ لكه سترگه داسې ښكاريږي نو له همدې كبله ده چې په ډيرشمير نظمونو او په ځانگړې توگه په لنډيو كې سترگې له نرگس سره تشبيه كړل شوي دي . ددې ترڅنگ كله چې د شبنم ځاڅكي دنرگس په گل كې راټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي نو هغه د ه چې دغه رنګينې د نرګس د اوښکې په بڼه تعبير کيږي او ښکلي ادبي انځور ترينه اخيستل کيږي .لکه په لاندي لنډيو کې:

جانانه ستا جفا چې ګورم – لکه نرګس دفکر ټال مې زنګوينه

صورت يې سپين کميس يې شين دي – لکه نرګس چې شين يې نار سپين يې ګلونه

مخ دې ګلاپ سترګې نرګس دي – داتورو زلفو دې سنبل وشرماونه

شبنم له ګل کره ميلمه دي – نرګس له شرمه سترګې نه پورته کوينه

رامبيل او چامبيل

د رامبيل او چامبيل ګلونه هم دهغو ګلونو له ډلې څخه دي چې شعر په بيلابيلو فورمونو کې او په ځانګړي توګه په لنډيو کې ډير ياد شوي او ستايل شوي دي . د رامبيل ګلونه سپين رنګ لري او زړه خوښونکې بوی لری . د چامبيل ګلونه هم دپورتنيو اوصافو لرونکي دي خو يوازي رنګ يې زيړ دي . دا ګلونه تر ډيره د پسرلي په موسم کې پيدا کيږي . په لنډيو کې درامبيل او چامبيل خوشبويي او دهار په بڼه تشبيه کړل شوي دي لکه:

زما جانان ګل د رامبيل دي – دسرو اميل دي زه يې په غاړه ګرځومه

ګلاپ له اصله شهزاده دي – رامبيل چامبيل يې نوکران نيولي دينه

ګوره چې ځانته غوره نشي – که ته چامبيل يې زه رامبيل خوشبو يمه)ولاړيمه(

همدارز دلنډيو له سمندر څخه يو شمير نو ګلونه هم راټولولې شو لکه دريحان ګل ،دسوسن ګل ،دکوکنار ګل ،دريدي ګل او داسې نور . چې په لنډه توګه يې يواځې دلنډيو په راوړلو سره بسنه کو.

خوشي عبث مې عمر تير شو – لکه ريدي په بيابان وررژيدمه

وړه نجلې چې شونډې سرې کا – لکه دډاک ريدي چې وسپړي ګلونه

زما جانان ګل د کوکنار دي – نصيب مې خوار دي چې مې لري ګرزوينه

زما جانان ګل دريحان دي – پاس په آسمان دي ملايکې يې بوينه

خوشي خواري راپسې مکړه – د انځير ګل يم په لاس نه درځم مينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډيو سمندر دومره ژور او څپاند دي چې كه هرڅومره غوټې پکې ووهل شي او هرڅومره ارزښتونه ورڅخه راټول كړل شي ، بياهم كم دي خو دلته يوازي له دغه سمندر څخه ديو شمير ګلونو په راټولونه بسنه كو او ددې ليکنې لمن په لاندې لنډۍ همدلته رانغاړو.

ستا دښايست ګلونه ډير دي – څولۍ مې تنګه زه به كوم كوم ټولومه

د پښتو لنډيو په اړه يو څو خبرې

ولايت خان ځدراڼ

ګرانو لوستونكو لنډۍ د پښتو ژبې او پښتو آدب هغه ارزښتمنه شتمنی ده چې د نړۍ يوه ټولنه يې هم نه لري د پښـــتنو په سيمه كې د ډير پخوا څخه ټپې ويل كيږي . دا چې ټپې يا لنډۍ ځانګړۍ شاعر نه لري او هر چا په هر وخت كې هر رنګ لنډۍ ويلې دي نو همدا لامل دى چې د ويلو او او جوړيدو نيټه يې ښكاره نه ده خو ځني داسې لنډۍ هم شته چې په هر ځل ويلو سره يې لمړى ويونكى په ستركو كې انځوريږي د بيلګې په ډول د افغاني تاريخ ځلانده ځيهرې او د ميوند د جنګ فاتحه ملالۍ هغه لنډۍ يادولى شو چې

كه په ميوند كې شهيد نه شوې - خدايږو لاليه بې ننګۍ ته دې ساتينه

كله چې دا لنډۍ دغازيانو ترغوږو ورسيده لكه غوسه شوي زمريان له هرې خوا په دښمن را تـــوئ شـــول او دښـــمن تـــه يـــې د شرمـــه ډكـــه مـــاتي وركــــړه. لنډۍ لكه څنګه يې چې نوم دى داسې د دوه لنډو كرښونه جوړه چې لمړى كرښه يې تر ۹ سيلابو او دوهمه كرښه يې اوږده او د تر ۱۳ سيلابو اوږده وي دا دوه كرښې د معنى او مفهوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اړخه پوره دي خو د وزن او قافيې له پلوه نيمګړې دي . په لمړۍ کرښه کې د موضوع پيل او په دوهمه کرښه کې يې پايله يا هدف معلوم وي د پلټونکو په حواله د لنډۍ ډيره برخه د ښځو لخوا ويل شوي ' کله چې په کليو او بانډو کې د وادونو او نورو ښاديو پنډې جوړې شي نو ښځې خو شپې پرلپسې تر سهاره ناستې وي سندرې او ټپې بولي دوه ؟ يا څو ډلې جوړې شي او د يو بل سره مُقابله کوي هره ډله هڅه کوي چې زر او ښه ځواب ووايي دا سيالي د سوال او ځواب په شکل او يا هم د رنګارنګ مُصرۍ په ويلو سره تر سره کيږي لاندې څو بيلګې را اخلو

سوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه کور مې د سيند په غاړه دی له تندې مرمه)
ځواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی څوک چې مين شي اوبه خوند نه ورکوينه)
سوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه ګُلې يوه مرغۍ مې دوه ويشتلې دينه)
ځواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی جينۍ يوه ياران يې دوه نيولي دينه)

او

(جانانه راشه چې په پخولا شو عمر د ژمي مازديګر دی تير به شينه
پيزوان مې ستا په بريت کې ښخ شو تر دروازې پورې جوړه در سره تلمه
تر مُشادۍ لونګې د جار شم په سر د ستا ده مزه ما ته راکوينه)

په همدې ډول دا لړۍ تر هغه راوانه وي تر څو چې يوه ډله پره ومني او يا خو د سحر لمر را وخيږي کله چې په وادونو کې سندرې ويل کيږي ويونکې ډير وخت کوښښ کوي چې د هغو کسانو نومونه په لنډۍ کې ياد کړي کوم چې دوئ يې د ښادۍ په مراسو کې ګډون کړی لکه لاندې مُصرۍ

(دا نن ښادي د اکبر خان ده *** صبا ښادي به د ګلاب غيرېږ ته ورمه
د اکبر خان خوښۍ لپاره *** زه به سندرې تر صبا پورې کومه
دا نن واده د اکبر خان دی *** مبارکي به يې مور او پلار ته ورکومه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لرو پرتو کليو او باندو کې ځوانان په حجرو کې سره راټولېږي او سيباتونه او ميلې جوړه وي او د ټپو په ويلو سره د ژمي اوږدې شپې رڼې کوي. هغوی هم دا د لنډيو سيالۍ تر سره کوي او پړه ډله د بل وار راټوليدو مصارف په غاړه اخلي او د يو يا دوه چرګانو اولا خو د لاندي غوابنې په پخيدو سره د لنډيو سيالۍ ته لار جوړه وي (له بده مرغه اوس دا ډول ناستې ډيرې کمې تر سترګو کيږي) په ځنو سيمو کې د غم په ورځ هم د وير ټپې ويل کيږي هغه داسې چې کله ځوک مړ شي نو د کورنۍ غړي يې او نور خواخوږي يې په ژړا کې د غمجنو مُصرۍ په ويلو سره د زړه براس وباسي لاندي مُصرۍ ته ځير شی

ما د اوږدې لارې شميرلې *** زه د دې لنډو لارو څه خبره ومه
ما د قيامت تمه لرله *** ظالم مرګي را نه جُدا په دنيا کړېنه

لنډۍ په ليکونو کې هم غټه ونده لري دوستان 'اشنايان 'خپل خپلوان ' مسافر او عاشقان يو بل ته په خطونو کې په زړه پورې مُصرۍ ليږي دوستان د خپلې دوستۍ اظهار کوي اشنايان' خپلوان د يو بل په پيژند ګلوي او خپلوي فخر کوي ' مسافر د خپلې روغتيا ' کار او راتګ حال بايانوي او عاشقان خپلې ګيلې ' غمونه ' ناخوالې ' کړاونه ' د کليوالو او غمازانو ظلمونه او د ريبار د دوه رنګۍ څخه سر ټکونه د لنډۍ په ژبه کې ليکي. دلته يې ځو مثالونه را اخلو

دوستانو يو تر بل ځاريږۍ *** ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شوونه
دوستانو ما ته دعا وکړۍ *** چې مې په خپل وطن کې وشي نصيبونه
زما خواږو خواږو دوستانو *** له تاسو بيل يمه ژوند خواند نه راکوينه
کاغذا لاړ شه په هوا شه *** په مسافر اشنا مې وايه سلامونه
سالو به حالا خپل په سر کړم *** چې د اشنا وطن کې کيږدم قدمونه
په بسم الله به د اشنا کړم *** په کليمه به د يارۍ ته راضا کړمه
اشنا زما نه مرور دی **** په څه خبره به په خولا راسره شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه ته ما گل د گلاب کړې *** چې د اشنا په غېږ کې پاڼې پاڼې شمه
وطن د زېړو گلو باغ دی *** د مسافرو په کې نه شته نصیبونه
مسافري مې کړې نه وی *** ځان مې د سیند په اوبو وړی وی مینه
روڼا به تیره په سفر کړم *** اختر ته کلي ته درځم خوشاله یمه
چې خط مې درشي ور ته ژاړه *** ما چې لیکه ورته مې ډېر ژاړلي دینه
تا ته یوه کړې ما ته بله *** رویبا د خپلې یارۍ دم پکې ترینه
قلمه زر زر پرې چلیګه *** خط مې د یار په لوري ځي ناوخته شونه
چې خط مې درشي اور په بل کړه *** چې زما مینه پکې شنه لوخړه شینه
سلام د راغی ته را نه غلي *** په کار مې نه دي بې دیدنه سلامونه
کاغذ ه بخت کې تر ما ښه يې **** زما سلام دی ته به وکړې دیدنونه
خدایه دا پورې کلی وران کړې *** د دوه مینو يې ناغې تړلي دینه
تر مونږه ښکته پنجاب ښه دی *** په دوه مینو باندې نشته بندیزونه

همداسې د ساز او ټنگ ټکور په برخه کې مُصرۍ ځانگړی ځای او خوند لري د پښتو ژبې ډېرو سندرغاړو په خپلو کسیټونو او سي ډي ګانو کې په بېلابېلو طرزونو او کمپوزونو کې ټپې ویلي دي ځنې سندرغاړي مستې ټپې د مست ساز سره ځنې د اتنیز ساز او ځنې بیا غمگینې ټپې په داسې انداز سره بللي چې نیغ په نیغه د اوریدونکي په زړه اثر کوي په سترګو کې د اوښکو چینې تاندې کوي او د ګریــــوان دښــــتي خړوبــــه وي.

لکه ځنگه مو چې وویل ډېرو سندرغاړو ټپې ویلي دي خو د پښتو ژبې خوږ غږيي سندربول هاروون بادشاه ټپو ته نوی رنگ او ښکلا ورکړه هغه د (اول به کله کله غم وو *** اوس مې پټې شوږ کاروندې پکې کرمه) په ویلو سره په لنډیو کې نوي ساه را

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژونـدی کـړه وروسـته د ټولـو د مینـې ور سـندرغاړی رحـیم شـاه دا سـاه پسـې اوږده او ځـانګې خـواره کـړه او پـه همـدې کمپـوزیـې پـه اُردو کـې چـې (پهلـې تـو کبـې کبـې غـم تـا *** ابې هـر پـل مـې تیـرې یـاد سـتاتې هـې) د یـو ښـکلې موزیـک سره ټپـې وویلـې چـې دا وخـت ټپـو خپـل وزرونـه تـر هندوسـتان، ایـران او تاجکسـتان پـورې وغـړول د هنـد نـامتو سـندرغاړې اُلتـاف راجـا هـم ټپـې زمزمـه کـړې او نـورو درې او فـارسې ژبـو سندرغاړو هم د اوس لپاره همدومره......

چې پښـــتانه پکې اوسیږي *** زړګی مې غواړي چې پرې وشیندم ګلونه
دا اخیرې مُصرۍ د دا وي *** اخیر یې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په مینه «(ځدراڼ)» سویږن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا ب پ ت ټ

اب کوثر جانانه راشه
اب و دانه مې شوه تمامه
الله دې تا په چا مين کړي
الله درې ژر تياره ماښام کړي
اباسين بيا په څپو راغی
اباسين بيا څپې څپې دی
اباسين راغی غاړې غاړې
اپت وهلي کښت ته راغلم
اټې اټې زلفې دې توی شوې
اجر و جزا د عمل حق ده
احمده خدای دې جنتي که
اختر به بيا وطن ته راشي
اختر پرون ؤ پرون تېر شو
اختر پرون تېر شو عالمه
اختر په منډه منډه راغی
اختر په ټوکو ټوکو راغی
اختر په ورځ دې سينګار کړ
اختر ته ډېره خوشالېږم
اختر چې تېر شي بيا به راشي
اختر د واړو مبارک شه
اختر دې تا ته مبارک شي
اختر له تا سره ښايېږي
اختر نژدې دی روژه لاړه
اختر نژدې دی ياره راشه
اختره ستا د برکته
اخر به مرم پاتې به نه شم

د بېلتانه په سفر ځم ترې به شمه
ليلا په زړه راکړل د تورو ګوزارونه
چې تن دې روغ وي زړه دې پټ کوي دردونه
چې کچکول واخلم د يار در ته ودرېږمه
په سر يې راوړه سپينې خولې زېړ پېزوانونه
هره څپه يې ورانوي د پګړې ولونه
په سر يې راوړه کشميري د خيال شالونه
نه يې شين توب شته نه هغه خوند راکوينه
د پا غوندې په دود دې سر سپين شومه
څوک چې د نېکو عمل کړي نېکي به ورينه
تر هندوستانه پورې تا کړې جنګونه
زړګيه تللی جانان بېرته نه راځينه
دا د دامان کوترو نن سره کړه لاسونه
د بغدادو کوترو نن راغلل سيلونه
نه مې نتکۍ شته د نه د غاړې تاويزونه
نه مې اوږۍ شته نه د غاړې تاويذونه
څوک دې په زړه دي که ډاډه وهې ټالونه
زما ديار وعده اختر دی رابه شينه
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځينه
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځينه
چې لاس او پښې دې بې حنا اور لګوينه
نور خلک خوشې د اختر هوس کوينه
ليلا به چاته سرې منګلې ښکاروينه
مبارکي به يو وبل ته ورکوونه
د جنګو په سينه زانګې زېړ ګلونه
ته چې دا سپينه سينه ږدې په ديوالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخر به پاتې شي ميدانه
مسافر کډې باروي وطن له ځينه

اخر به خاورې شي بدنه
که دې هر څو پر وطنو وګرزومه

اخر به خاورې شي جانانه
ما اشنا سترګې نا اشنا ليدلې دينه

اخر به خاورې شي صورته
که دې هر څونه په زربفتو کې ساتمه

اخر به دا دنيا شي ورانه
تر خاورو لاندې به شي ښکلي بشرونه

اخر به کند کچکول راواخلم
چې کبرجن جانان مې نه کوي پوښتنه

اخر به مرم پاتې به نه شم
که د فولادو کلا تاو له ځانه کړمه

اخر به وران شي پېښوره
د ننګرهار نجونې ښېرا درته کوينه

اخر ته داسې درته وايم
اجازه واخله چې جوړه کابل ته ځونه

اخرنی ځای دې لحد دی
ظالمه مه کوه په ما ډېر ستمونه

اخيري ورځ ده راته ګوره
بيا به د يو بل د ليدو ارمان کوونه

ادکې مورې څراغ بل کړه
د مومن خان په وينو سره شول بالښتونه

اذان په ځنډ کوه طالبه
زه د جانان غېږې ته اوس ورسېدمه

ارام د زړه مې پرې و نه شو
که مې له سرو سترګو وينې توېومه

ارمان ارمان تېره ساعته
پيدا به نشي که ملنګ درپسې شمه

ارمان ارمان خپله وطنه
د خپل وطن جامې مې ولوېدې له تنه

ارمان ارمان د دا کوره
د ډکه شکوره به چاپېره تاوېدمه

ارمان ارمان دی لويه خدايه
چې هميشه مې د جانان کړای مجلسونه

ارمان به وکړې وخت به تېر وي
بيا به وطن راپسې ګورې نه به يمه

ارمان به هلته زما درشي
چې سور پالنګ درته يوازې پاتې شينه

ارمان به هلته زما درشي
چې کټ مې واخلي تورو خاورو ته مې وړينه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې خوځان په قبر وسپړي ګلونه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې د سخات پيسو ته ونيسي لاسونه

آسمانه درز وهه راولېږه
په ما قيامت دی چې په ټولو قيامت شينه

اسماني تندر شوې جانانه
په ما راپرېوتې ذرې ذرې دې کړمه

امانتي مې ګور کې کېږدئ
که اشنا راشي ما به خپل کلي ته وړينه

آواز يې اورم کتی نشم
په ښاپېرو مې سر و کار دی وبه مرمه

اوبه د بر ګودر خوږې دي
زه د جانان لپاره کوز ګودر له ځمه

اوبه د کوز ګودر خوږې دي
ليلا د يار لپاره بر ګودر ته ځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبه دکوز ګودر خوړې دي
زه د مین د پاره بر ګودر ته ځمه

اوبه دهر ګودر خو ړې دي
جانانه ستا لپاره کوز ګودر ته ځمه

اور چې بلیږي اخر مړ شي
د مینې اور سړی تر عمره سوزوینه

اوښکې مې سیند غوندې بهیږی
بیا به د سیند د غاړی نهکوم سیلونه

اول به ته ورته حیران شې
که مې ښکاره کړه د زخمې زړګي داغونه

اول به کله کله غم و
اوس مې دوتر شو کروندې پکې کومه

اول دې ویل چې رامین شه
اوس راته وایې چې خپل کار کوه مینه

اول مې فکر درته نه و
اوس مې د زړه ستنې کړې درپسې دینه

ایمان دې ښه راته معلوم دی
په رواجې برېتو دې مه وهه لاسونه

بابا ته لاړې سوال دې وکړو
په زړه دې زه وم که دې نور کول سوالونه

بابادې ماوژلی نه دی
چې راته نیسې دزړې ولې بندونه

باباکوچیانوته مې ورکړه
چې تورپېکی مې دنښتروبادوهینه

باباګلان دباغه راوړه
زه یې پېیمه جوړومه امیلونه

بابامې نه درکوي یاره
لاړشه باباباندې مې وکړه تاویذونه

باباولي پرکندهاردی
زماجانان یې وزیارت ته تللی ونه

بابوټیکس دې ببرته واخله
زه مې شیرین جانان دکن ته نه لېږمه

بابوټیکس دې ببرته واخله
مامروراشناپخلاکړببرته ځینه

بابوکره زموږ وطن دی
جندوله تاته سلامې راغلی یمه

باتی دتېلوپه زورسوځي
ماته دیارغمونه اورشول ویې سومه

باچارخصت راکه چې ځمه
چې په وطن موغنم زېړ لویې کومه

باچاهي تخت مې په کارنه دی
جانان به لوکازه بې وړې ټولومه

باد د جنت پکې لګیږي
د غرمې خوب د شالیلا دېرې ته وړمه

باددبهی په کې لګېږي
دغرمې خوب به دلیلادېرې ته وړمه

باددپغمان له لورې راغی
زمادیاردزلفوبوی ماته راوړینه

باددخوتن دی راالوتی
یاعنبري زلفې جانان سنبالوینه

باددې پلوله مخه یوسه
چې ګلابي مخ دې په سترګوووینمه

بادسبازماقاصد شه
زماشیرین اشناته یوسه سلامونه

بادسبایارمې وینښ نه کړې
دسهارخوب پرهلک ډېرغالبه وینه

بادمې دیارله لورې راغی
په وازه خوله به یې کوګل ته تېرومه

بادنن له پاسه که ښکي دی
بوی دجانان مې په دماغ ولګېدنه

باده پربادمې سلام وايه
پرهغه بادچې داشناپه لورې ځينه

باده په باد مې سلام وايه
په هغه باد چې د جانان په لورې ځينه

باده دخدای روی مې درووړی
ژرراته وايه ګران زړګی څه حال لرينه

باده ديارحالونه راوړه
ظالمان شته دې ماويارته نه پرېږدينه

باده ديارله لورې راشه
ماته ملهم شه چې مې جوړشي پرهارونه

باده سلام په جانان وايه
هغه سلام چې باده تا راوړی ؤنه

باران داوښکومې وربېږي
بې نيازه ياررااته په زړه راکړل زخمونه

باران که اورې باک يې نشته
واورې دې نه اورې چې لارې بندوينه

بارانه ورو ورو واورېږه
دمسافرجانان مې نشته دالانونه

بارانه ورو، ورووړې وربېږه
په مسافر اشنا مې نشته دالانونه

بارانه ورو، ورووړې وربېږه
وړې، وړې جنکۍ غره ته تللي دينه

باغ ته دې تګ مناسب نه دی
ګلان شرمېږی مخ په پانوپټوينه

باغ چې دزاغ په حواله شي
بلبل نری فريادکوي له باغه ځينه

باغ له دې تله مناسب نه دې
پخپله ګل يې ګل دې ستاسلام کوينه

باغچه په ګلوښه ښکارېږي
لکه دپېغلې سينه ډکه په ګلونه

باغچې دګلوشوې سمسورې
باغوان وختي لښتي پر باغ تړلي دينه

باغوانه باغ مې دې خوښ نه شو
چې په کې نشته درامبېل چامبېل ګلونه

باغوانه پاڅه چې سهار دی
ګلان دتندې درته خواست داوبوکړېنه

باغوانه ورشه باغ سوتره که
سبادرځمه دګلاب سيل به کومه

بانه دې مره دې ښکته ګورې
لکه چې مور دې نوره کور کې بندوينه

بانه دی ورو جګ کړه شيريني
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ينه

بدن درياب زړه مې ګودر دی
د غم ويلی پکې رګونه تللی دينه

برستن دې واغوسته ويده شوې
په زړه دې نشته د شرين جانان غمونه

بله ډيوه شه راته کښېنه
زه دې پتنګ ستا د ديدن راغلی يمه

بنګړو دې نيمه شپه کې شرنګ کړو
زه دې بهر تمبو ته لاس په نامه شومه

بنګړې نيم ښکته کړه نيم پورته
چې په خالي مړوند دې سر ولګومه

بوتې راټول کړئ اور پرې بل کړئ
زموږ دستور دی په رڼا خوله ورکوونه

بورا به خدای په ګلو موږ کا
باغوانه ستا نيمګړی نيت مې ژړوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا به پدي کلي رانشم — د کلي مينځ د لېونۍ ورسېدنه

بيا به د کلي په منځ نه ځم — د کلي منځ دلېونۍ ورسېدنه

بيا به ديار کلي ته نه ځم — په خندا لاړ شم په ژړا بېرته راځمه

بيا به دې نوم په خوله وانخلم — بېګاه دې مور له دروازې شړلی يمه

بيا به نرۍ جامې ونکړم — باران لمده کړم اشنا تږوله وليدمه

بيلتونه چيرته چې ځې لاړ شه — ګودر ته مه ځه چې بې تا پاتې شينه

بې غېر له تا مې عمر ګران دی — زه به دا ګران عمر تر کومه تېرومه

بې ننګه ننګ راباندې وکړه — سبا مې ستا په سر پانسۍ ته خېژوينه

بې وفا هله راته وايه — چې ته لوګی شې زه لمبه نه شم مينه

بېګا مې مړ په خوب ليدلی — سبا مې سرو شونډو پترې نيولې وونه

بېګاه په خوب کې ژړا راغله — د مينې يار مې در په در غواړې خيرونه

بېلتون په هر چا مېلمه کيږې — ماته چې راشې نو کلونه تېروينه

بېلتون د خلکو د خندا کړم — ځکه هر وخت ګرېوان شلېدلی ګرځومه

بېلتون دې قدر رامعلوم کړ — اوس به سلام په دوه لاسه درته کومه

بېلتون يواځې په ما ندی — بېلتون شمال دی هره پاڼه رېوينه

بېلتون يوازې په ما ندی — د بېلتانه د لاسه ډېر فرياد کوينه

بېلتونه راشه سترۍ مه شې — زړه مې پښتون دی مېلمه نه خفه کوينه

بېلتونه کور دې راته ښايه — د زور دې نه يم ننواتې به درځمه

بيا به منګی ته ګو تی نه کړم — مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوينه

پاچائي تخت مې په کار نه دی — جانان دې لوکړې زهبه وړې ټولومه

پاچائي تخت مې په کارنه دی — مادې ديارله خنګه نه جداکوينه

پاس پراسمان راشه رامداره — داسمې لارې راښېزونيولې دينه

پاس پراوړودې منګی مات شه — چې دسينې په خوړ دې راشي سېلابونه

پاس پربام مه خېژه کوترې — پورته اسمان کې به شين لمرشرمنده شينه

پاس په کمره ولاړه ګله — نصيب د چا يې اوبه زه درخېژومه

پاس په ګودر د پيغلو جنګ شو — د سور سالو مير منې ما تې ګډوينه

پاس په ګودر ولاړه ګله — يا به دې راوړم يا به مړ درپسې شمه

پاس په ګودر ولاړې ګله — نصيب د چا يې او به زه در خيژومه

پاس په هوا راشه جانانه — لارې کوڅې د غمازانو ډکې دينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په هوا راشه جانانه
د گودر لاري راڼيزو نيولی دينه

پاس په اسمان کې ږزې وشوې
چاويل ملوک دی دبدری سلام ته ځينه

پاس په اسمان کې ستوري ښکاري
اشناويده دی مايې وکړل ديدنونه

پاس په اسمان کې ستوری زه وای
نجلی وېده وای مايې وکړای ديدنونه

پاس په اسمان کې ګرزهارشو
جينکی ژاړي کشمالي ړای وهينه

پاس په اسمان کې مرحباشوه
محمدوخوت داللّٰه ديدارته ځينه

پاس په بلی کوترې راغلې
زه په پوړوديارپوښتنه ترې کومه

پاس په بنګله کې فريادخېژې
يارنځوران دي يامين ببل شوي دينه

پاس په تيرااوره بارانه
دپېښورپه برخه سېل دی رابه شينه

پاس په سينه ځای راته جوړکه
مزل وهلي ځمکه ځای نه راکوينه

پاس په کمره ولاړه ګله
نصيب دچايې اوبه زه درخېژومه

پاس په کمره ولاړې زرکې
بازمې رنځوردی له خولې وينې تويوينه

پاس په ګودردپېغلوجنګ شو
دسورسالومېرمنې ماتې ګډوينه

پاس په هواراشه جانانه
داکوزې لاري بېلتانه نيولې دينه

پاس د آسمان ستورو ته ګوره
په تا مې دومره دي د سپينې خولې پورونه

پاس داسمان ستوروته ګوره
پرتامې دومره دي دسپينې خولې پورونه

پاکه مولا که ته يې واخلې
سړی سړی نه دی په بند يې ناسته يمه

پالنګ دسرونالی دزرو
ليلادسروزروغنچه خوب په کوينه

پالنګ ديارسره ښه ښکاري
نه مې خوښېږي دابې ياره پالنګونه

پام کوه واردې خطانه شې
دګلوڅانګه دې پرسرولاړه يمه

پانسی دزلفوماته راکړه
زه بېلتانه په مرګ خوشاله کړم مينه

پاولی ديخ سينه دې تخت دی
چې درنژدې شم زړه مې يخ لاندې کوينه

پټنګ په خاص څراغ مين دی
ښايسته خولړدی ځان پرې نه کبابوينه

پتنګ خويوځل شهيدشوی
افرين ماته چې مدام سوزم مينه

پتنګه خاورې دې په سرشوې
شموته جوړشوه په ښيښوکې مقامونه

پتنې په منځ دبازارراغی
شمعې مخ پټ کړويلې نه دې پېژنمه

پتنې له شمعې په څنګ نه ځې
زه به ديارله غمه ولې پرځنګ ځمه

پتنې له ما نه زده کړه وکړه
ځکه خپاره وزرونه شمعې له ورځينه

پتنه راشه که پرې سوځې
ستاداجل شمعه په لاس کې ګرځومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټ به دزړه دردونه تېر کړم
بې درده یارته به ونه وایم حالونه

پټ به دیار له غمه ژاړم
پټې به وینې لړمانه ته تېرومه

پټ به دیار له غمه ژاړم
چې مې په درد ظالم خبر نه شي مینه

پټ د ګودر په غاړه کینه
چې یاره پټ په پټ وکړو دیدنونه

پټ کرمونه درب ډېر دي
جانان ته وایه وارخطانه شې مینه

پټکی دې کوږ په وریځو کېده
زه د همزولو په کتار کې ناسته یمه

پخوا به کله کله غم وو
اوس د غمونو قافلې راسره ځینه

پر ګودر څه بلا لګیږی
چې کشر ورو یې بدرګه ورسره ځینه

پر ګودر ګني ونی کیږده
چې شا لیلا منګی په سوری ډکو ینه

پر ګودر نښه راته کیږده
د ما زد یګر اوبو له ځم وا به یې خلمه

پردېس ځوانانو سره خوند کړي
چې جنکۍ په سفر ځي ارمان راځینه

پرګودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه

پرګودر سور سالو ښکاره شو
ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

پرهر پرهر په توره راشي
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

پرېږده چې خر سېلاب مې یوسي
په لامبوزن اشنا مې ډېره نازیدمه

پرېږده چې سپي مې غوښې وخوري
بې وفا یاره در په در دې لټومه

پرېږده چې سرو وینو کې رنګ شمه
د نیمې شپې له دیدن نه کراریدمه

پلار یې د بر کلي ملک دی
لور یې د کوز کلي منګي راډکوینه

پلاریې دبر کلی ملک دی
لور یې د کوز کلی منګی راډکو ینه

په ا خرت به لالی غواړم
په دې دنیا یې ظالمان نه راکوینه

په اخرت کې به ناري کړم
چې نادانې وه په ګناه نه پوهېدمه

په اوښکو لوند ګرېوان مې ګوره
ستا له پیغوره مو رپه کور بند کړی یمه

په باغ کې سرې غوټۍ ته وایه
چې تاته تور کشمالې ډېر سلام کوینه

په بام ولاړه یمه زنګېږم
د خوبه نه یم د یار غم غلطومه

په بل وطن کې پیدا نشوې
د نارنج ګله ننګرهار ته به درځمه

په بنګو چرسو مې کار نشته
چې د جانان په کوڅه تېر شم نشه شمه

په پتاسو دې اموخته کړم
اوس د جوارو ډوډۍ خوند نه راکوینه

په تصور مې ځان پاچا کړ
چې سر مې جګ کړلو ګدا د دونیا ومه

په تن مې تور چینجي لګیا شول
زړه ترینه ساتم پکې ستا مینه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تناره مه ورغوړېږه
د وربل څوکې به دې اور وسوزینه

په تور لحد کې به ناري کړم
زه د دنیا نه ارمانجن راغلې یمه

په تورو ټوک ټوک شي مړ مشي
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

په تورو سترګو یې شهید کړم
تورې جنډې رابانديې ودروئ مینه

په تُهمت مه شرمېږه یاره
په ښو ځوانانو پسې تل وي تُهمتونه

په جدایی دې خفه نه یم
خفه پدې یم چې رقیب دې خپلوینه

په جهان دوه څیزه مزه کا
یا سپینه خوله یا د بوړې توپک غړونه

په څه خفه په څه جدا شوې
اوس راته وایه چې توبه ترې اوباسمه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوځې به درنه ولې بېلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوځې درځني کله بیلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د سترګو لاندې به زارۍ درته کومه

په خولې توبې توبې اوباسم
په تا مین زړګی توبې نه قبلوینه

په دا یوه خبر خوشحال یم
چې خان غریب به ټول یوې خاورې ته ځینه

په داسې خلکودې بدل کړم
چې دعزت سرمایه بالکل نه لرینه

په دیواله مې سر اوچت کړو
جنۍ لګیا ده ځانله سترګې توروینه

په زړه به لویه تیګه کېږدم
جانانه تانه به یې ورو ورو صبرومه

په زړه دې ډېر داغونه راکړل
ستا دجفا کیسې به چا چا ته کومه

په زړه مې غر دګیلو پروت دی
هله به یې وایم زه دې سر په زنګون ږدمه

په زنکدن دې ژبه بند شه
ماته دې ټول عمر دروغ ویلي دینه

په زنکدن کې مې رانغلې
د جنازې لاندې مې مه ځه مخ تورنه

په زنکدن مې راحاضر شه
بیا تر قیامته پورې نشته دیدنونه

په زنکدن مې راحاضر شه
چې په سلګو کې سترګې تاته واړومه

په زیارتونو به جوړ نه شم
ما به د سپینې خولې ازاد اخیستی وینه

په ژړا هغه خلک ژاړې
چې د محفل یاران یې تورې خاورې شینه

په سپینه ږیره راپسې شوې
رب خو دې مړ کړه د لمسی په ځای دې یمه

په سر دې کوم غماز ولاړ دی
چې دې زما غریب یارۍ ته نه پرېږدینه

په سور سالو کې ګناه نشته
ګناه نجلۍ کې ده چې ړنګه بنګه ځینه

په صبر صبر پوره نشوه
سبا مې نیت دې بې صبرۍ ته ملا ترمه

په صورت روغ درته ښکاریږم
لکه غنم د زړه په سر چاودلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غټو سترګو دې مين شوم
ځکه مې غټې غټې اوښکې په مخ ځينه

په غم کې ستانه کمه نه يم
لېونى نه يم چې به کلي خبرومه

په کټ کې سمه شه ځاى راکړه
لکه لړم په دېوالو رااوښتى يمه

په کشمالو کې مې حلال کړئ
چې جنازه مې ښاپيري اوچتوينه

په کوځه تېر شوم ګناهګار شوم
شړنګار يې خيږي زولنې راته راوړينه

په کوژدن شوې مئين مه شې
ته به ولاړ يې دا به بل ته ودوينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما ويل دې سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر څه ټکه لو يدلى
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما وېل دا سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دى وچاوې اور ولګيده

په لاره تلې کږه وږه شوې
د ډېره خاله دې زېړ ګل وشرماونه

په لاره تلې مخ دې راستون کړو
د ظالم لورې په ګولى دې وويشتمه

په لښتې ټوپ کړه بيا راټوپ کړه
چې د اوربل روپۍ دې ګډې وډې کړمه

په لوى ګودر دى ښنى پرى ولى
په نرى بادى يې وچوى مين دى کړمه

په ما دې ټول کلى خبر کړ
په تا دې يو دا دا خبر دى زړه دې چوينه

په ما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

په ما دې کړې څه بلا ده
چې دې د در خاورې په جيب کې ګرځومه

په مخ دې شړک د زلفو راکړو
ځکه مې اوښکې د ملالو سترګو ځينه

په مرک به دواړه سره مړه شو
ارمان مې دا دى چې به وړاندې وروسته شونه

په مرګ به مړ راپسې نشې
دا لباسې اوښکې د هر چا په مخ ځينه

په مرګ به مرم پاتې به نشم
ګور ته به يوسم ستا رڼې ځوابونه

په مرګ دې نه مرې جانان خوږ دى
په رنځ دې پربوزې چې پوښتنې له ى ورځمه

په مسافرو مې زړه نه سوو
اوس مې پرې سيزې چې مې يار مسافر شونه

په ناعلاجه مرض پروت يم
په اشنا دوه قدمه ګران دې نه راځينه

په نيمه شپه دې ببرې راوړې
ببرې دې نه خورم ما توتان خوږلې دينه

په نيمه شپه راشه جانانه
د زړه تمبې مې نيمکښو پرې ايښې دينه

په وينو سور لکه ګلاب شه
پښتنې ناوې به دې تور اوربل کې ږدينه

په يار مې ترخې زرغونې شوې
زه يې د ديدن په تمه يم چې رابه شينه

په يارانه دې پويه نه شم
په جدايى دې لکه مالګه اوبه شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېزوان په کورمه کې جوړيږي
د پېښور زرګره مات دې زه لاسونه

پېزوان مې ستا برېتو کې بند شو
تر دروازې پورې جوړه درسره تلمه

پېزوانه ستا نه ګيله من يم
د ليلا سرې شونډې خو تا ښکل کړې دينه

پېزوانه کوز شه اوبه وڅښه
سبا اختر دی په سرو شونډو به دې وړمه

پېغلتوب نيمه پاچاهي وي
ورک ناويتوب شه چې دوه نيمې ورځې وينه

پېغله ګودر ته روانيږی
زړه يې منجله کړو پرې منګې راوړی مينه

تا به په سرو وينو کې پرېږدي
ما ژړوي د معشوقو دغه ظلمونه

تا چې په مخ څپېړه راکړه
د دلاسې سرۍ مې نشته وبه مرمه

تاسی دی بر ګودر ته ګوری
د بيغلو جنګدی منګو ټی ګذاره وينه

تپه تياره ده نه دې وينم
بنګړو ته شرنګ ورکړه چې ودې پېژمه

تر هديرې راسره لاړ شه
د جنازې بازو مې پرې نه دې مينه

تردې پورې ټوپک دې ځار شم
په غاړه ستا دی کړه زه درسره ځمه

تکل به کله د راتلو کړې
زه دې د لارې څوکيداره ناسته يمه

تنور چې تود شي اخير سوړ شي
زړه چې مئين شي هميشه لمبې وهينه

تورو ته سپين خلک پيدا دي
ځکه د سترګو تور د سترګو مينځ کې دينه

توره به نه کړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دينه

ته بې وفا شوې زه دې هېر کړم
زه بې وفا نه يم چې تابه هېرومه

ته چې په ما پورې خندا کړې
خدای دې مئين کړه چې زما د خندا شينه

ته چې زما د يارۍ نه وې
زما ويده زړګی دې ولې ويښونه

ته چې زما قبر ته راشې
زه به په قبر کې اشنا خوشاله شمه

ته د کوهاټ په غابنې راشه
زه دره وال ټوپک په غاړه ګرځومه

ته د ګودر غاړۍ ته راشه
ما په منګی کې پراټی راوړی دينه

ته ماز ديګر ګودر ته راشه
په ګودر کيږی په اسانه ديدنونه

ته ماز ديګر ګودر ته راشه
زه به منګی په لپو ورو ورو ډکومه

ټبر دې ټول راباندې ګران دی
زه ستا لپاره د ورو سلام کوومه

ټکرې د خان پسې راکاږې
خاونده خدايه مېلمنه به د چا وينه

ټګي دې وکړه ټکه ياره
ستا دې ټګي زما دې صبر په خدای وينه

ټنګه وعده راسره وکړه
د جنګو په وعده نه شته اتبارونه

ټوپک ويشلی به خدای جوړ کړې
سترګو ويشتلی به رنځيږي مړ به شينه

ټوټې ، ټوټې په تورو راشې
د بې ننګی آواز دې رامشه مينه

ټوټې ټوټې دربانديې زه شوم
په بخملي سينه دې نور کوي خوبونه

ټوټې ټوټې زړه به راټول کړم
بيا به په نوم د ياراني سړی رټمه

ټول مې د زړه په سر راټول شوي
ميرات شي غمه په خندا دې تېرومه

ټيکری د ځان پسې راکاږي
خاونده خدايه مېلمنه به د چا وينه

ج چ څ ځ خ

جانان په هيڅ نه رضا کيږي
د دروغجن ملا دې ورک شي تعويذونه

جانان زما زه د جانان يم
که په بازار مې خرڅوي ورسره ځمه

جانان زما سره پښتو کړي
چې سترګې توري کړي لکی ورته پرېږدينه

جانان مې ستوری د اسمان دی
نه ورختی شم نه مې زړه صبر کوينه

جانان مې لاړو اسماني شو
اسمان چې ځمکې ته راځي قيامت به وينه

جانانه تور څادر په سر کړه
ځان مرور کړه چې جرګه درولېږمه

جانانه ته خو داسې نه وې
د چا خبرې دې ضرور منلې دينه

جانانه ته خوداسې نه وې
ښايي جواري دې دبل چاخوړلي دينه

جانانه خپل وطن ته راشه
پردی وطن د مېړو قدر کموينه

جانانه خپل وطن ته راشه
په دالانونو کې دې لګي خړ بادونه

جانانه خپل وطن ته راشه
غمازان ستا په جدايی اختر کوينه

جانانه خپل وطن ته راشه
که خلک ډېر دې پرې اباد دې خپل کورونه

جانانه دومره په ما ګران يې
چې ته روان يې زه دې شمارم قدمونه

جانانه دومره را سره واي
لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه

جانانه راشه چې پخلا شو
زمونږه څوک دي چې به مونږ پخلا کوينه

جانانه راشه چې پخلا شو
عمر د ژمي مازديګر دی تېر به شينه

جانانه راشه دا دی وخت دی
پلاز مې د سر سودا د بل سره کوينه

جانانه راشه که ديدن کړې
د زنګدن خولې په ما راغلي دينه

جانانه راشه که راتلی شي
ښکلی بشر مې په کفن کې پټوينه

جانانه زېری مې دربانديې
زمونږه کډه ستاسې کلي ته درځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د ګودر غاړې له درځمه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه په زړه شپاله کې ببرې ټولومه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه د کابله په ټکس راغلی یمه

جانانه غلی غلی ګورې
یا دې څه ورک دي یا دې زه لیدلې یمه

جانانه غم دې دومره خوږ دی
چې د دنیا خواږه یې خاورې ایرې کړېنه

جانانه فکر پکې وکړه
مینه سور اور دی وارخطا نشې مینه

جانانه ولې لېونی شوې
په لاره ځې په تیګو ولې زیارتونه

جانانه ویښ یې که ویده یې
ستا په کوڅه مې لاس ترلی تېروینه

جدايي راغله لارې دوه شوې
مرګ مې قبول دی جدايي نه قبلومه

جنی د پلاره دی ویر یرم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

ځان په ازغوباندې سوری کړه
که چېرې غوارې دیارغېږه کې خوبونه

ځان د وطن په شمع سیزه
چې پتنګان دې د زیارت طواف کوینه

ځان دې زما په دیدن موړ کړه
بیا به مخ په سپین کفن کې پټوینه

ځان یې زړو جامو کې جوړ کړو
لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وینه

ځای د داغلو په کې نشته
جانانه څله داغوې داغلي زړونه

چا یې پلو لیدلی نه و
اوس د تورخم په سرک ځي سرتور سرونه

چرګه مری کې ناسور شه
زه د لیلا غېږې ته اوس راغلی یمه

چنار به ولې سر لوړ نه کا
چې جنکی ورلاندې سترګې تورویینه

چې په ژوندون مې په کار نشوئ
که مې د قبر مجناور شې څه دې کړمه

چې په ښایست مې خفه کیږې
نور به د ځمکې خوب کوم چې ژېړه شمه

چې په مرض مې نه پوهېږې
طبیبه مه ګوه زما د لاس رګونه

چې پېغله لور یې په کاله وي
پس د ماښامه دې پنځوزی ګرځوینه

چې پېغله لور یې په کاله وي
د هغه کور سابه جواری مزه کوینه

چې تاته ګورم ژړا راشي
چې ځانته ګورم په ما لا ډیر دي غمونه

چې تورو خاورو ته مې سپارې
په خولې مې کېږده د سورکو شونډو سرونه

چې توره نکړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دینه

چې جنازه مې روانیږې
پاس په کفن باندې مې وشینده ګلونه

چې چېرته ته وای هلته زه وای
نصیب تقدیر مې له تا لرې ګرځوینه

چې خوك له خپله ځانه دروندوي
ټولي دنیاته ددراندۀ ګومان کوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خط مې وايي ورته ژاړه / ماچې ليکه ورته مې ډېرژړلې دينه
چې خويندې کښېنې وروڼه ستايي / چې وروڼه کښېني خويندې بل ته ورکوينه
چې د ديدن نصيب يې نه وي / په يوه کوځه کې سره وړاندې وروسته شينه
چې راپسې نشي قرانه / زه د جانان لپاره لاس درباندې ږدمه
چې ژوندون وي جانان به راشي / چې ژوندون نه وي بيابه نه وي ديدنونه
چې سا مې اوځي رانږدې شه / په دواړو سترګو راته کيده سره لاسونه
چې سترګې تورې کړم شرمېږم / چې شونډې سرې کړم غمازان مې نه پرېږدينه
چې سر زما وي ښنګل ستا وي / د هغه وخت په انتظار يم رابه شينه
چې سر زما وي ښنګل ستا وي / مزه به دا وي چې ويده د عمر شمه
چې سړی هر خومره پښتون شي / زړه چې مئين شي پښتو ټوله تربنه ځينه
چې سور پرتوګ دې وکړو / نور يې زمونږ دکلي منع کړه چې مرمه
چې عاشقي يې کړې نه وي / د پادې خر دی سبا ځي بېګا راځينه
چې عاشقي يې کړې نه وي / هغه به ښنګه د ايمان دعوه کوينه
چې فکر بند په زولنو کړم / چې رانه خلاص شي برابر جانان له ځينه
چې کله کله راپه ياد شي / دېوال ته کېنم ځانته غلی وژاړمه
چې کلي واله مې ګنلي / ځکه مې سوال د سپينې خولې درته کاونه
چې ماز د يګر شی زړه مې ښه شي / په ګودر حوړ شی د منګيو کتارونه
چې مازد يګر شی عاشقان ژاړي / چېته له خياله منګی وړی په ګودرونه
چې مې په جيب کې دولت ډېر و / خپل مې لا څه چې د پردو خپل شوی وم
چې مې د تورو سترګو وار و / د چا به کار و چابه هسې غږ کوونه
چې وعده وکړې پوره يې نکړې / ژبه يې پرې کړې چې وعدې پرې نه کوينه
چې وي پښتون اوپښتونکړي / داسې کسانوته به ګورې کړنګونه
چې هديره باندې تيرېږې / زما مزار ته مخ راواړوه مينه
چې يوړم يوړم اوبو يوړم / چې بې ګودره ګډ يدم اوبو به وړمه
چېرته عاشق سړی ولاړ دی / ساړه ساړه اسويلي کړي باد يې راوړينه
ښانګه به نن سبا کې ګل شي / ما يې په سر کې سرې غوټۍ ليدلې دينه
ښنګ ته مې مه راځه جانانه / سبا به بوی د لونګين درځخه ځينه
ښنګه په سپينه جامه ګرځې / رب دې مئين کړه چې خيرن دې ووينمه
ښنګه د ورايه په خندا شوې / لکه چې غم دې د زړه ټول هېر کړی وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه نرۍ يې لکه لښته
مور دې ړنده شه چې په تا اوبه راوړينه

څوک په رضا له ملکه نه ځي
يا ډېر غريب شي يا د يار له غمه ځينه

څوک چې په چا باندې مين شي
هغه غمجن شي د هر چا د خندا شينه

څوک چې په شنو سترګو مين شي
پس د ماښامه دې پنځېزی گرځوينه

څوک چې د ښکلو وفا غواړي
ماته کيسه د صنوبر راياده شينه

څوک چې د يار په غېږ کې پروت وي
په نورو خلکو د ړندو گومان کوينه

څوک مې د حاله خبر نه دی
لکه چنار مې په ډډ اور ولگېدنه

خدا ونده دا گناه مې معاف کړی
بيا به دخوړ په عاړه نه کرم گلونه

خال به د يار له وينو کيدم
چې په شين باغ کې گل گلاب وشرموينه

خال يې په غونډه زنه کېده
بيا ما ورپرېده چې پرې څه نخرې کومه

خاورې د يار د کوڅې راوړئ
پاس په کفن کې (لا اله) راته ليکينه

خاونده بيا دې پسرلی کړو
جونه شفتل کړې وړکي سيل ته تللي دينه

خاونده بيادی مازد يگر کړ
په گودر جوړشو دمنگيو کتارونه

خاونده ټوله مې ترې ځار کړې
زما په سر يې غرغرې منلي دينه

خاونده څه چارې راوشوې
نه مې يار يار شو نه يې خلاص د غمه شومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې د ځوانی عمر په غم کې تېرومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې نور دې گل کړل زه غوټۍ ورژېدمه

خاونده دا به ستا رضاوي
چې دځوانی عمر په غم کې تيرومه

خاونده دا گناه مې معاف کړې
بيا به د خوړ په غاړه نه کرم گلونه

خاونده سل ځله ژوندراکړې
چې دجانان په مينه سل ځله مړشمه

خاونده کوم يو پکې خوښ کړم
مرگ او بېلتون راته جوړه راغلي دينه

خاونده ما خو داسې نه وېل
چې مساپر شم څوک دې خير نه راکوينه

خاونده ما د گودر گل کړې
چې جنګی مې شوکوې سر کې مې ږدينه

خاونده ما دگودر گل کړی
چې جنګي مې شوکوی سرکې مې ږد ينه

خاونده مرگ په ځوانی ورکړې
چې جنازه يې د ارمانه سره وړينه

خاونده مرگ په ځوانی ورکړې
چې کلی کور يې د ځوانی ارمان کوينه

خبر مې کله کله اخله
د لېونتوب آواز مې نن سبا درځينه

خپلو جامو سره مې خښ کړئ
جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه

خدايه د مور يې ورته پام کړې
چې په لنډۍ زنه يې ووهي خالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه دا مور یې لېونۍ کړې
مئین پرې زه یم اوس یې بل ته ورکوینه

خدایه کوچیان په کوچ روان کړې
چې دا ښایسته بدرنگې ګډې وډې شینه

خدایه ګورګورې تورې مه کړې
جنکۍ سرې شونډې ورځې تورې راوړینه

خدایه مئین څوک په چا مه کړې
چې وس یې نه رسي په مخ یې اوښکې ځینه

خدایه نرۍ نرۍ باران کړې
چې د لیلا ګډې ترلې پاتې شینه

خدای به دې بیا راته محتاج کړي
زومبک زومبک ښځې مې بیا راغلې دینه

خدای به دې زلفې په لاس راکړي
ماته د کلي ماشومان دوعا کوینه

خدای به مو بیا سره یو ځای کړي
دسمال راواخله اوښکې پاکې کړه مینه

خدای په ورې جلکۍ مئین کړم
د کوټنو ګټې په ما راچلوینه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
بیا مې توبه ده ښېرې نه درته کومه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
خلک به وایي چې سپېره دی یار یې مرینه

خدای دې په تنګه کوڅه راکړه
چې د سینې روپۍ دې ګډې وډې کړمه

خدای دې په داسې ځای کې راکړه
چې ته ناري کړې زه دې غېږ کې ټینګومه

خدای دې په سر منګۍ ټوټۍ کړه
چې په اوږدو زلفو دې راشي سېلابونه

خدای دې په واورو کې ایسار کړه
چې د تودې غېږې مې درشي ارمانونه

خدای دې د پوزې پېزوان مات کړه
چې د زرګر په دوکان دواړه یو ځای شونه

خدای دې د خولې لاړې دارو کړه
زه درتلی نشم بس دوعا درته کوومه

خدای دې زما کړه غونډې منډې
په سر به پنډې چلوم تابه ساتمه

خط مې لیکو قلم مې مات شو
د جانان نوم رانه نیمګړی پاتې شونه

خلک به وایي چې وره ده
ورې زما په زړه چړې منډلې دینه

خلک تپوس له د رنځور ځي
زه چې رنځور شم د جانان تپوس ورمه

خلک چارګل خونړی بولي
ما د نتکۍ په ډنډر ډېر وژلي دینه

خلک دې وایي تُهمتونه
زه د لیلا په غېږ کې چا لیدلی یمه

خلک زیارت له پتاسې وړي
زه د جانان لپاره غونډه روپۍ ورمه

خلک شراب وڅښي نشه شي
ما د لیلا د لاس اوبه نشه کوینه

خلک قیامت ته خفه کیږي
زه خوشالېږم چې جانان به ووینمه

خلک له غمه امان غواړي
زه د جانان په غم کې ډوب خوشاله یمه

خلک مې ټول تپوس له راغله
هغه رانغلو چې یې پروت له غمه یمه

خلکو زړې یارۍ تازه کړې
زما په نوې یارۍ اور ولګېدنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکه ګودرګوري ګډيږی
زه بې ګودره ګډيدمه لا هو شومه

خمارو سترګو ته دې وايه
چې مې ماشوم زړګی نور نه ازاروينه شي

خندا کوې ياري دې نشته
تشه خندا د لباسې جنګو وينه

خود به يې زه د در ملنګ يم
چې سپينه خوله راته خيرات کې راکوينه

خولګی دې خورم نه پرې مړيږم
نامردې تا پکې ګني کرلې دينه

خولګی دې خورم نه پرې مړيږم
نامرې ټوله راپشا شه چې دې وړمه

خولګی مې خوره څو يې خوړای شي
شکره نه ده چې په تول به کمه شينه

خوله به په زوره درنه واخلم
وړوکی نه يم چې ځاري درته کومه

خوله به تر شونډو لاندې درکړم
په تورو غاښو مې لونګ کرلې دينه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

خوله د ډېوې رڼا کې راکړه
په توره شپه کې دې زلفان خولې له راځينه

خوله د ملا د لور خوږه وي
د شکرانې چرګان يې ټول خوړلې وينه

خوله دې د تريو انار دانه ده
د رنځورانو قافلې دريسې ځينه

خوله دې د سپينو زرو جام دی
زما پرې پام دی چې موزې پرې اوبه څښينه

خوله مې غوښته ژبه يې راکړه
خدايه سخې نجلی ته ورکړې جنتونه

خولې ته مې سوړ اوسيلی راغی
زړګيه بيا به دې جانان ياد شوی وينه

د ډ

د اباسين څپې دې يوسه
چې مور دې شګې لټوي پلار دې خوړونه

د اسری منګولې نری غاړه
ګودر ته لاړه دچا ژوند خرابوينه

د اواړه ستا د زړه لپاره
چې د همزولو نه جدا ګودر له ځمه

د اوبو غړپ کولی نشم
په زړه مې ستا د مينې ليک دی وران به شينه

د بې وفا جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولی ولاړې دينه

د بې وفا نامه دې راکړه
تا څه ليدلې دي زما په زړه داغونه

د تور لحد نه مې زړه بد دی
ځوانان ايسار کړي پالنګ تش کور ته ليږينه

د تورو زلفو په څنګل کې
يار په منګول کې ګرځوم چې ورک به شينه

د تورو سترګو ديدن راکړه
راباندې جوړ کړه بيا د خاورو امبارونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټپو وار راسره کېده
ماته بې واره ټپې خوند نه راکوينه

د ټپې وار درباندې راغی
شفتل خورکه رنګ دې زېړ وتښتېدينه

د ټولو بدو به توبه کړم
جانانه ستا دمينې نه توبه کومه

د جانان ژبې ته حيران يم
څومره خوږې پستې خبرې پرې کوينه

د جانان غم زما سايه ده
چې چېرته ځم زما نه مخکې وروسته ځينه

د جانان مرګ راته اسان دی
چې دی ولاړ وي زه به بل ته وخاندمه

د جلا لا ګودره وران شي
په جنکودې سا لنډۍ ولګاو نه

د جنازې بازو مې نيسه
چېرته به ما په راستی خوله درکړې وينه

د جنکو کاپرې سترګې
لوګی بهانه کړې ژړا يار پسې کوينه

د جنی څانګې وانګې ونه
ربه زمونږ په کور يې راولې خاښونه

د چا به شنې سترګې خوښيږي
څوک به په تورو سترګو ځان قربانوينه

د خپل وطنه به دې ورک کړم
ما په ملالو سترګو ډېر ورک کړي دينه

د خولې مې تورې وينې لاړې
زه د هجران ښامار په زړه خوړلی يمه

د ډاره غږ کولی نشمه
د سوال ياري ده اوس به ګډه وډه شينه

د روغيدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه

د ريبارانو ځای جنت دی
خدايه زما ريبار له ورکړې دوزخونه

د ريبارانو ځای دوزخ دی
خدايه زما ريبار له ورکړې جنتونه

د زړګي سره ناچاري ده
مين په تا يم ناز د ډيرو خلکو وړمه

د زړه دپاسه مې امبار شه
د جانان غمه د عمرونو ځای دې يمه

د زلزلې پشانتې راغلی
زه دې محفل کې د خبرو وويستمه

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر يکه مينه نيسه ګودرونه

د سپينې خولې قيمت دې وايه
که سر پرې درکړم باقي دار به څومره شمه

د سپينې خولې ياران دې نور دي
شفتلو پندو ته دې زه نيولی يمه

د سترګو جنګ دی ورته ټينګ شه
کاږه واږه بانه په زړه ويشتل کوينه

د سور سالو مېرمن ته وايه
نور دې د ژوبلو زړګو نه اخلې ازارونه

د طالبانو دا عادت دی
د وظيفې سره مې ګوتې تاووينه

د غرغرې ميدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خېږووينه

د غرور جام به دې نسکور شي
په عاشقانو باندې مه کوه ظلمونه

د فکر ټال دې راته جوړ کړو
ته رانه لاړې زه يوازې زنګېدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کبرجن جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دينه

د کشمالو منجيله وکړه
چې خو شبوی دی د منګی د بيخه ځينه

د کوه قاف غر ته ختل دي
څوک چې ياري د بې وفا سره کوينه

د ګلاب مينځ کې ګل وچيږي
چېرته عاشق سړي به لاس وروړی وينه

د ګودر غاړه ورته نيسه
د نجلۍ خوی د مرغاوۍ دی رابه شينه

د لرې مرم د نږدې سوزم
افغانستانه زغم د دواړو نه لرمه

د لنډۍ ونې نه دې ځار شم
لکه سيسی چې په کمر ولاړه وينه

د ماز د يګر ګودره وران شي
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه

د مازد يګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراتې راوړی د ينه

د مازد يګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

د مازد يګر ګودر له مه ځه
پيغلی ابو پر ځای و ينې دکو ينه

د مرګي هسې نوم بدنام دی
زه د جانان مينې پخوا وژلی يمه

د مږوند خوب چې چا ليدلی
د بالښت خوب ورته مزه نه ورکوينه

د مساپر يار زنکدن دی
مخ يې وطن ته کړئ چې سا يې وخيږينه

د مسافرو ډلې راغلې
زما د يار ډله وروستی ده رابه شينه

د ملکنډ د سر توتې وای
په اور ستې وای تهمتی نه وای مينه

د ملنګانو سره مل وای
ګډ په ځنګل وای چې مې نه ليدای غمونه

د ملنګی کچکوله مات شې
چې در په در دې ګرځوم تش دې راوړمه

د منکو ټو کتار يې جوړ کړو
لنډۍ بازار يې په ګودر ولګاونه

د منګوټو کتار يې جوړ کړو
لنډۍ بازار يې په ګودر ولګاونه

د ناز کتو دې اثرې کړم
د کړس خندا دې لېونی د دنيا کړمه

د ناستې ځای دې راته ښايه
چې زه په هغه ځای کې وکرم ګلونه

د نيمې شپې راتګ دې ورک شه
زه په توده بړستن کې نېغه کيناستمه

د نيمې شپې سندرې خوند کا
څوک به مين وي څوک به ورک له ملکه وينه

د وطن تيګې مې خوراک وای
نه وای خوراک مې په پردې وطن ګلونه

د وفا تمه ترينه مکړه
بې وفايې خو د هر ښکلې عادت وينه

د يار يوه شوه زما بله
نصيبه داسې سوال مې کله کړې ونه

د يدن دی سين کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه يمه

دا اوسنې زلمې د څه دي
د جنګو پسې د پيازو غوټه وړينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به د پاک الله رضا وي چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه
دا به له ما نه پوره نشي چې هر ساعت دې په جرگو پخلا کومه
دا په ځیر ځیر چې درته گورم ما درکې نښې د یارۍ لیدلې دینه
دا خو انصاف نه دی جانانه چې دې مین کړم اوس مې نه کړې ټپوسونه
دا خو د استا د یارۍ ټس دی چې په زېړې مازدیگر کډې بارومه
دا خو مې زړه دی چې لا ټینگ دی دومره غمونه دریابونه وچوینه
دا دا مې نه درکوي تاله راشه زما په دا دا وکړه تعویذونه
دا ستا به هېر وم که په یاد وم زه چې قدم په قدم ږدم تا یادومه
دا ستا په سترگو کې پیریان دي چې په تا راشي غوټې ماله راکوینه
دا ستا په مینه مې سوگند دی ما دې خدای نه لري چې تا به هیرومه
دا ستا د دوه ورځو خندا وه زه به ژړا درپسې ټول عمر کومه
دا سر ترلې مور دې مړه شه چې پیشو میو کړې دا به نېغه ناسته وینه
دا سر ترلې مور دې مړه شه د ورځې خوب کړې د شپې تا رانه ساتینه
دا سرې منگولې نرۍ غاړه گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړینه
دا لېونی لېونی گرځه په چم کې گرځه چې ډاوه دربانډې یمه
دا ما پخپله په ځان کړې که مې ددې نه حال بدتر شي خوښ پرې یمه
دا مخامخ دېواله پرېوزې تانه پناه دې توري سترگې شنه خالونه
دا نازولې لور د چا ده چې هر سبا توروي سترگې ږدې خالونه
داده گودر غاړه راواخله لکه زخمی هیلۍ په ډبکې ناسته یمه
داسرې منگولې نرۍ غاړه لکه کو تره په مکیز گودر ته ځینه
دځان عزت که چېرې غواړې مدام کوه دنوروخلکوعزتونه
ددې گودر غاړې ته گوره نرۍ لوگۍ دی پېغلې زړونه وریتوینه
ددې نه لا وړوکی ښه وم د جنگو سره به یو ځای گرځېدمه
دریغه چې زه دیارکفن وای چې په لحدکې ترې چاپېره وای مینه
دگودر خواکې ونې کېږده چې شا لیلا منگۍ په سیورۍ ډکو ینه
دگودر زر اجازت راکړه ما ته کو څه کې جنکۍ ولاړې دینه
دگودر غاړه به ښا یسته کړی ورله روان شول د بلبلو کاروانونه
دگودر غاړه پرۍ ښایسته ده ځا نگه دی خدای شامدام روغه لر ینه
دگودر غاړه دي اغزي کړه په سترگو ړوند شی بخملی پڼې لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه

دگودر غاړه ورته نیسه
دجنلی خوی دمر غاوی دی رابه شینه

دگودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه

دگودر غاړه یې ناغه کړه
زلمو په غاړه کړه دصبر تاویزونه

دگودر هر بو ټی دارو دی
چې پری لگیږی د نجو نکو پلونه

دگودر هر بو ټی داروده
چې لگیدلی پری د پیغلو پلونه

دگودر هر بوټی تازه دی
هرمازد یگر پری جو نې سترگې لگو ینه

دگودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لگو ینه

دگودر هر مازد یگری شه وې
چې جونې ټولی ماز د یگر سیل له راځینه

دمازد یگر اوبوله مه ځه
په گودر زانگی دکوډگرو تاویزونه

دمینې دغه نښانې دي
دیوه زړگي نه بل ته لاره تللي وینه

دونیا د یار له سره ځار کړه
دونیا به تل وي یاران کله کله وینه

دې پورې کلي کې مین شوم
ملک یې ځوک دی ننواتې ورلیږمه

ډولی یې ودروه غمازه
چې اخیري دیدن یې وکړم بیا دې ځینه

ډیوه رڼا کړه خوله مې واخله
سبا به وایې چې ما خوب لیدلی ونه

ډیوې مې بلې په مزار کړه
چیرته وختونو کې د مینې یار دې ومه

ر ز ژ

را پسې مه غیږه سپیه
ستا د مېرمنې په سلا راغلی یمه

راځه چې دواړه ټال کې کېنو
ټال به بهانه کړو سینې مینځ به جنگوونه

راځه چې دواړه سره یو شو
زما ستا ځوک دي چې مونږ پخلا کوینه

راځه چې دواړه وطن پرېږدو
وروستی خبرې به سپین ږیري جوړوینه

راشه اینه دسمال دې واخله
نه دې یاري کړم نه دې نښې گرځومه

راشه په زړه مې گوټې کېده
چې عاشقي مې درمعلومه شي مینه

راشه په زړه مې گوټې کېده
یاره په تا دي که په ما دي ډېر غمونه

راشه په سترگو کې مې خوب شه
زه شوگیرو د بېلتانه وهلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه زما په خنگ کې کېنه / چې درته ووایم د سوي زړه حالونه
راشه زما په خنگ کې کېنه / که تمباکو غواړې خولگۍ به درکومه
راشه زما په خنگ کې کېنه / که ته شرمیږې لاس به زه درواچومه
راکړی گل دې بېرته واخله / زه د هجران په سفر ځم مراوی به شینه
رامعلومیږي یار مې بایلود / د بېلتانه په جوارگرو واوښتمه
رب دې په مخ ږیره ښکاره کړه / چې د غرور کندول دې درې وړې شینه
رب دې زما کړه خپله یاره / ما ستا په سر باندې اخیستي تُهمتونه
رنگ به مې ولې نه توریږي / ما یې د غېږې لونگین خوړلي دینه
رنگ به مې ولې نه ژیړیږي / په ما یې کړي د زعفرانو تاویزونه
رنگ به مې ولې نه ژړیږي / چې مې اشنا د ماشومانو خوی کوینه
رنگ مې په تاپسې ژیړیږي / کم عقله مور مې د زېړي دارو کوینه
ریبار مې ډېر گړندی راغی / چې مرور اشنا به څه ویلي وینه
ریباره خدای دې سزا درکړي / لېږلی ما وې بند دې ځان ته وتاړنه
ریباره ښه سوچ پکې وکړه / جانان ښایسته دی که خدای زه لېونی کړمه
زړگیه صبر شه مه ژاړه / تل به اشنا په سفر نه وي رابه شینه
زړگي ته ډیرې پلمې اوکړم / دیارسرې شونډې په پلمونه هیروینه
زړگیه پام چې مئین نه شې / اوس معشوقې په زړه داغونه لگوینه
زړگیه ځان ورته تکړه کړه / اشنادسپین مخ نه نقاب پورته کوینه
زړگیه خدای خبرکه روغ شې / د کړو وریځوپه خنجرخورې گوزارونه
زړگیه دا دې زما حال کړ / د یار کوڅه کې د دیدن غواړم خیرونه
زړگیه صبر دې په خدای شه / په هغه گل چې نازیدې د بل چا شونه
زړگیه صبر دې په خدای شه / جانان په غېو خلکو ځان حسابوینه
زړگیه صبر شوې که نه شوې / که صبر نه یې له گړنگ دې غور ځومه
زړگیه صبر شه مه ژاړه / ځوک چې سرې شونډې ښکلوي رنځور به وینه
زړگیه صبرشه مه ژاړه / ستاپه ژړااشنادنازخنداکوینه
زړگیه مه یې رانه غواړه / د جانان کلي نه پرون را غلی یمه
زړگیه مینه پکې نشته / نن واړه ښکلي د لباس خندا کوینه
زړگیه هلته پاتې کیږې / چې په سیخونو دې ټومبي په اور دې ږدینه
زړگی زماروغ لیونی شو / اوس رانه غواړي دپردی خنگل خوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګی مې تاسره بندي دی
د خدای لپاره بندي ښه ساته مينه

زړګی مې ټول پرهرپرهردی
دیاردزلفوپه تاروبه یې ګنډمه

زړګی مې نشته چيرته ورک دی
زيرى به ورکړم که جانان موندلی وينه

زړه په مثال دسوداګردی
چې چېرته خوښ شي هلته واړوي بارونه

زړه خو مې يو و چې تا يوړو
کدو خو نه دی چې به ونيسي ګلونه

زړه مې په توپو نه نړيږي
ستا په وړو خبرو دړې وړې شينه

زړه مې په تورو غرو مين دی
د تورو غرو مزل کوم ژړا راځينه

زړه مې په شنو سترګو مين شو
د شنو جنډېو زيارت ته ځم چې رضا شينه

زړه مې د خولې په وينا نه دی
که نصيحت ورته سبا بېګاه کومه

زړه مې د سترګو ګيله من دی
چې ديدن ته کړې زه عبس غم تېرومه

زړه مې دوراني کلا برج دی
د غم چيچني پکې خالې جوړوينه

زړه مې دې ستا په غير کې وچوي
چې دچرمو کميس دې رکګ په وينو شينه

زړه مې ماشوم دی نه پوهيږي
په نيمه لار کې رانه غواړي ديدنونه

زړه مې نري درزونه وکړ
لکه ديوال چې زلزلې وهلى وينه

زلفې يې ببيا پر مخ خورى کړې
د ماز د يګر ګودر له څى ځان سنګارو ينه

زما پرې هسې نوم بدنام شو
د ليلا سرې شونډې پېزوان خوړلې دينه

زما په تشه خندا مسته
که خوله مې درکړه لېونی به شې مينه

زما په ټول محفل سلام دی
دا مې کلام دی چې اشنا د ټولو يمه

زما په دې وطن کې څوک دي
جانانه ستا سترګو ته شپې سبا کومه

زما په سترګو کې دې ګل شي
که زه به يې ستا په مينه بل ته غړومه

زما په سر دې منګی مات کړ
اوس به بخيلې مور ته څه بانه کومه

زما په مخ لاړې راتو کړئ
که مې د ننګ ګولی په شا خوړلې وينه

زما جانان د کوچو سپين دی
د پيرنګي سره نوکر دی تور به شينه

زما جانان ګل د پروتې
نرى يې ګوتې ميرزايي راته کوينه

زما جانان ګل د خاټول دی
عالم پرې ټول دی ماله ځای نه راکوينه

زما د ځايه نصيب کم دی
چې په کتاب د سکندر ګورم فالونه

زما د حاله خبرداره
پروردګاره زما واوره فريادونه

زما د زړه په سر يې ليکه
هېر به مې نشي که مې خاورې شي هډونه

زما د زړه توتي کم عقله
ته په تنکو څانګو کېنې ماتې به شينه

زما د زړه ناچاره رنځه
نه دې دارو شته نه دې حال ویلی شمه

زما د لرې وطن یاره
رب دې سپوږمی کړه چې دې وکړم دیدونه

زما د مینې کور دې وران کړو
غمازه ما درسره څه بد کړي وونه

زما د وینو رنگ دې ورکړ
د سور سالو دې هر ځای کیږي صفتونه

زما د یار داسې خندا ده
د سلو کالو مرور پخلا کوینه

زما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

زما دې څه وکړل چې لاړې
نری نری زړگی به ستا راپسې چوینه

زما دې زېړی شي ستا دې تبه
په طبیبانو به جوړه گرځو مینه

زما لالیه لېونیه
ته لېونی شوې زه دې هم لېونی کړمه

زما نه پاتې شوې وطنه
لکه مرغی په بوټو شپې درته کومه

زما همزولي ملایان شول
زه د جانان مینې د علمه وویستمه

زماسپېرۀ قسمت ته گوره
خلک شاهان شول زه کچکول په غاړه یمه

زموږ د کلي نجونه مړې دي
یا وخت خراب دی چې گودر له نه راځینه

زه به شړی له ځانه تاو کړم
دا ستا جوړه به له بخملو جوړومه

زه به نوکره ورله بوځمه
خو شینگو دې تنور نه لمبه کوینه

زه په عاشق سړي پوهېږم
د دروازې په ځنځیر ځان مشغولوینه

زه په عاشق سړي پوهېږم
یا یې رنگ زېړ وي یا یې شونډې وچې وینه

زه په گلونو اموخته وم
پردی وطن دی څنې تشې گرځومه

زه چې دا سور سالو په سر کړم
د کلي نجونې په سیالۍ راسره ځینه

زه چې سهر د خوبه پاڅم
د کلیمې سره دې سمه یادومه

زه چې سهر له خوبه پاڅم
اول سلام د کبرجن اشنا کومه

زه چې ماشوم ومه پاچا وم
اوس چې زلمی شوم د غمو ټیکه دار شومه

زه دې قربان تر هغه چا شم
چې د پښتون قام د راتلونکي غم کوینه

زه لېونو سره خوشال یم
زما یې خوښ دي دا شلېدلي گرېوانونه

ژوند کې یې غم لیدلی نه و
چې شوه مینه ډېر یې ولیدل غمونه

ژوندون خوغتیه سرمایه ده
ټول هوښیاران یې په غزت کې تیروینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

س ش ښ

سبا به لوړ چنار ته خیږم
باد به پوښتم چې یار مې څه ویلی دینه

سبا مې ستا په تهمت وژني
غولی جارو کړه چې په شړ مې وینې ځینه

سپوږمیه سر وهه راخېژه
یار مې د ګلو لو کوي ګوتې ریبینه

سپوږمۍ به ډېره شي حیرانه
چې شین خالی زلفې په شا راواړوینه

سپوږمۍ په غره راپورته کیږه
که مساپر په سیند ګډیږي غرق به شینه

سپوږمۍ راوخته رنا شوه
په سپین مړوند باندې مې ونه کړل خوبونه

سپوږمۍ سلام به درته وکړم
جانان مې مه رسوا کوه ماته راځینه

ستا به ګیله له ما نه کیږي
ماته ګیلې له بېلتانه ولاړې دینه

ستا په ښنو مې زړه زخمي شو
د زړه په وینو به دې شونډې رنګومه

ستا په تُهمت مې جامې رنګ شوې
اوس به رنګ شوې جامې چېرته زړومه

ستا په جفا مې پروا نشته
ما ژړوي د رقیبانو پېغورونه

ستا خو به تمه د دیدن شي
په ما پرتې دې تورې خاورې امبارونه

ستا خو په یو تُهمت رنګ زیړ شو
زه د تُهمت رسۍ په غاړه کې ګرځومه

ستا د ګیلاس پشان غړۍ ده
زما شړۍ ده ستا به کله خوښه شینه

ستا لوپټه زما کفن شه
چې تور لحد کې دې ونه کړم ارمانونه

ستادښایست دوران به تېرشي
جانانه مه کوه په ماباندې ظلمونه

سترګو مې زړه ته نقصان پېښ کړ
اوس به ی د باز پشان تړلې ګرځومه

سترګې په چل غروه یاره
دونیا هوښیاره ده رسوا نشو مینه

سترګې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرګر جوړ کړي دینه

سترګې دا ستا سترګې زما دي
ما درته کله د یارۍ ویلي دینه

سترګې دې تورې په رنجو کړه
شونډو له رنګ د دنداسې ورکړه مینه

سترګې دې تورې کړه راووځه
سوداګر ګرځي غتې سترګې خوښوینه

سترګو دې بیا ناغې پیدا کړې
دناغه دارو سترګو څوک طاقت لرینه

سترګه وهل مې درنه زده کړل
اوس راته ښایه د ښنو اشارتونه

سترګې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرګر جوړ کړي دینه

سترګې دې ډکې تو مانچې دي
چې د ګودره را ختم ودی ویشتمه

سترګې به هر چا تورولی
په ټول مهالت کې همدا زه په ګوته شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې په چل غروه یاره
اوړکي بازان دي غتې سترګې خوښوينه

سترګې ديدن وکړي مړې شي
شونډو د غم نه وچ پتري نيولي وينه

سترګې دې تورې کړه راووځه
د تورو سترګو سوداګر راغلي دينه

سترګې دې ولې واړولې
د سترګو جنګ د ښو لاندې خوند کوينه

سترګې مې اوباسئ لايق يم
چې بې وفا ته غړېدې مين يې کړمه

سترګې نرۍ تورې مزه کا
دا ګډې وډې سترګې ډمې تورووينه

سترګې هوسۍ صراحي غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه

سر په تېشه وهل اسان دي
فرهاده ګران دي د يارۍ سوي داغونه

سر لاندې غته تيګه کېده
پردۍ وطن دی پکې نشته بالښتونه

سلام زما په ځان منظور کړه
د مسافرو سلام کله کله وينه

سورت ياسين راباندې وايه
په ما خولې د زنکدن راغلي دينه

سورت ياسين راباندې وايه
چې مې سختۍ د زنکدن اسانې شه

شال يې په سر اوړۍ په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه

شاه دګودر له لورۍ راغله
لکه يا چا ورته پيري ولاړې دينه

شاه دګودره روانيږه
زما نر يرۍ د زړګي پا خه برجونه

شاه دګودره روانيږه
لکه د بڼ مر غۍ وړه شنه يې خالونه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سيهلې ورسره ځينه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه

شو مازد يګر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
چې د پېزوان سورۍ پرې اوړۍ ژمۍ وينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
مور يې د زېړې غوا غوړي ورکړې دينه

شونډې شربت کړه ماته يې راکړه
زه د هجران په سفر ځم تږۍ به شمه

ښه ده چې ته له خيره راغلې
کنه ما کند کچکول تړه درپسي تلمه

ښه ده چې ستا له لورې وشوه
چې ملامته درته زه نه شوم مينه

ښه ده چې سترګې دې وړې دي
که چېرې غټې واي خوړلی به دې ومه

ښه ده چې شونډې مې اور نه اخلي
د زړه د سره مې لمبې خولې له راځينه

ښه دی چې ستا د يارۍ خلاص شوم
د شرم باز به مې په ولو ګرځونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ط ع غ ف ق

طالبه خدای که به ملا شي
په کتاب پروت يې يادوې شينکي خالونه

طبيبه لاس مې څله ګورې
زه خو اشنا د زړه په سر ويشلی يمه

عاشق سړی له رنګه تور وي
سوی په اور وي معشوقې رټلی وينه

عاشق کم عقل دی چې ژاړي
باران په تيګو باندې څه اثر کوينه

عاشقي لال بېلتون ښامار دی
څوک چې د لال تمه کوي ښامار به يې خورينه

عاشقي لويه پاچاهي ده
چې معشوقه يې په طرف ولاړه وينه

عاشقي مه کوئ عالمه
بس کړه چې زما په ځوانۍ اور ولګېدنه

عاشقي وای جدايي نه وای
خدايه په در کې به دې څه کم شوي وونه

عالمه څنګه ترې توبه کړم
ما پرې اخيستي دي د کلي تهمتونه

عالمه يو تر بل ځاريږئ
ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شونه

عالمه يو له بل ځاريږئ
مرګ راپسې دی نيمه خوا به پاتې شونه

عزرايل هسې ځان بدنام کړ
زه د جانان مينې پخوا وژلی يمه

عطر مې پورې په کفن کړه
په تار د زلفو دې ليلا ورکړه ټکونه

عمر چې تېر شي اشنا هېر شي
ستا دې قسم وي چې ما هېر نکړې مينه

عمر دی ډېر شه خپله ياره
زما د زړه ستنی په تا ولاړې د ينه

غرور په حسن ناداني ده
حسن د ژمي مازديګر دی تېر به شينه

غل خو په توره شپه کې غلا کړي
تا رانه زړه په رڼا ورځ وتښتوونه

غم دې دا ستا نه وفادار دی
ته کله کله غم دې تل راسره وينه

غم دې راځي زه پرې خوشحال يم
بې غمه خدای دې عاشق تل په غم کې وينه

غم کې پيدا په غم کې لوی شوم
په غم مين په غم به تور لحد ته ځمه

فقيره کبر پکې مکړه
چې ليلا خاورې درکوي تره پنډونه

قبر مې څنګ کې ورته جوړ کړئ
چې مرور جانان په ګور کې پخلا کړمه

قبر مې لوڅ کړه حال مې ګوره
په خُمارو سترګو مې پرېوتل ګردونه

قرضدار مې نه يې چې پټ ګرځې
زه خو دې بس د ښکلي مخ ديدن کومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم په خدای باور پرې وکړه
د تش دیدن پسې دې اوښکې تویومه

قسمته خدای لپاره ویښ شه
څوک تر قیامته پورې نه کوي خوبونه

ک گ ل

کابل ته مه وایه چې وران شې
کابل کې شته دی پښتانه ببر بریتونه

کاغذ لیکلی تربنه واخلئ
د ننی زمانې یار دی ټگ به وینه

کاغذه داسي وخت کې ورشه
چې دماښام په ډوډی ناست وي وژاړینه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
اول ترې ځار شه بیا پرې وایه سلامونه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
په عاشقانو باندې وایه سلامونه

کاغذه والوزه شاهین شه
له خنداشین شه بیا پری وایه سلامونه

کټ د بلی سورې ته راوړه
میاشت د بادرو ده لیونی به شې مینه

کفن مې کلک وگنډه مورې
د ځوانی ټول عُمر پدې کې تېرومه

کله دې غم راباندې بار شي
کله دې مینه په دردنو کاڼو تلمه

کوڅه کې اودریږه شیرینې
په ماذیگرکې به ضرورهلته درځمه

کوڅه کې بیالیلاولاړه
دخوار مین دیدن ته سترگې غړوینه

کوڅه کې ژاړې په سلگوشوه
دچاتصویرته سپینې اوښکې تویه وینه

کوڅه کې ښکته پورته مه ځه
څوك به خبرشي اورسوابه شومینه

کور یې په کلي کې معلوم دی
د بام په سر یې کشمالې کرلې دینه

که ته مې روغ لیونی نه کړې
بیا مې د بنگو پیالی مه بوله مینه

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لالیکه بې ننگی ته دې ساتینه

که تور اوربل مې میراتیږي
په وطن جنگ دی جانان نه منع کومه

که ته ر ښتیا پر ما مین یې
د گودر غاړه اجاره واخله مینه

که ته مې روغ لیونی نه کړې
د خومارو سترگو به اوباسم سیخونه

که ځان په سلورنگوجوړکړې
چې مرگ دوبولې په تابه گوته ږدینه

که څوك باچا د زمانې شي
د جانان مینه به یې کوڅو کې گرځوینه

که د ځوانی دوران مې تېر شي
دومره به پاتې شي چې تا پرې څورومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د دولت ناچاري نه واي
ما به جانان په تول د سرو اخيستی ونه

که د زلمو نه پوره نشوه
گرانه وطنه جنکی به دې گټينه

که د يدن کړی گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه

که ديدن غواړې راته گوره
زه به ډوډی په تناره وځنډومه

که ديدن کړې تلوار راوکړه
کور کې څوک نشته زه يوازې ناسته يمه

که دې خندلي راته نه واي
غريب سړی وم خپل ژوندون به مې کوونهٔ

که دی زما ديدن ياد يږی
د گودر غاړه اجاره واخله مينه

که زړه ته سل تسلي ورکړم
سترگو ليدلی جانان کله هېروينه

که ستا نه سل ځله توبه کړم
په ما مين زړه مې توبې نه قبلوينه

که سړنی اوړی خدای وکړي
ماته جانان د سور پېزوان ويلي دينه

که سلام غواړې خط به درشي
که ديدن غواړې خدای ته پورته کړه لاسونه

که لېونی يې زما خوښ يې
خلک ياري د لېونو سره کوينه

که مرور شې ځان به خوار کړې
جنکی کله مرور پخلا کوينه

که مساپر شې بيا به راشي
د تورو خاورو مساپر کله راځينه

که ملامت يم ما دې مړ کړي
چې بې گناه يم سر مې ولې غوڅوينه

که مور او پلار دې خدای رضا کړل
د ماما گانو به دې زنې ونيسمه

که مې نصيب د بدو نه واي
په شين چمن به مې منگی نه ماتېدنه

گلاب د اصله شهزاده دی
رامبېل چامبېل يې نوکران نيولي دينه

گلونه ډير درسره راوړه
زه د اوربل دپاسه چتر جوړومه

گوتې قلم ته په ژړا شوې
ليک به باقي وي مورِ به توري خاورې يونه

گودر ته ځم راپسې راشه
ما په منگي کې پراټې راوړې دينه

گودر ته دواړه خويندې راغلې
مشره ويشل کړې کشه غشي ورکوينه

گوره ښېرې به درته وکړم
نوره مې مه اخله دخورِ زړه ازارونه

گيلې به ډېرې ورته وکړم
که مې يو ځل د سور پالنگ ملگری شينه

گل مې د لاسه اوبو دروړ ه
په غم شر يکه لا ليه نيسه گودرونه

گودر پاچا منگی وزير دی
وزير هميشه د خپل پاچا سلام کو ينه

گودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منگی جنکی زما په قبر ږد ينه

گودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منگی پيغلی زما په قبر وينه

گودر ته ځم را پسی را شه
يوه شيبه به دی په شه زړه وو ينمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودر ته ځم راپسې راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

گودر ته ځم راپسې راشه
وخت مازد یګردی چې پرې وکړو د یدنونه

گودر ته ځی په مخه راغلې
ګیبی ګیبی پرتو ګ دی لاره نه راکو ینه

گودر ته دواړه خو یندې راغلی
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه

گودر د غدونو څه کم نه دی
پکې پښیرۍ شنی پاخی کټه بازونه

گودر دی عمر له اباد وې
مازد یګرې پکې وی اخترونه

گودر دی عمر له ودان وې
په دی بهانه د جانان وکړم د یدنونه

گودر شو ګرم مازد یګر دی
لیلا همزولو سره قینچ مکیز کو ینه

گودر کې سری لمبی شوی پورته
د چا د زړه په دنیا اور ولګید نه

گودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منګلو به یې جانان له ورکومه

گودر له ځم چې مانګی مات کړم
سپو ږمی زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه

گودر له ځمه خو شحا لیږم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره ګلونه

گودر له ځمه را پسې را شه
ما په منګې کې پراتې را وړی د ینه

گودر له ځی او پښو ته ګورې
پاچاهی لارکې د خیال مه ږده قد مونه

گودر له غبرګې خو یندی راغلی
ګو له ماری د خمارو ستر ګو کو ینه

ګودرته ځم راپسې راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

ګودرته ځی ناوخته کیږی
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه

ګودرته راغلی برابره
یا خو لګی راکړه یا منګی در ماتو مه

ګودرکې هره ورځ اختر وې
رنګ رنګ پکې وی د خو بانو محلسونه

ګودرکې هره ورځ اختر وې
منګې په سر ورله راځی جو نی سیلونه

ګودره بخت دی غلبه دی
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه

ګودره ټول درته لو ګی شم
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه

ګور له ځم را پسی راشه
منګې مې دوه دي نری ملا مې ما تو ینه

لاړم د خپل وطنه لاړم
بې وفا یار راباندې ډېر کبر کوونه

لکه کابل دافغان حق دی
داسې مې حق دي دجانان زلفوسرونه

لمونځ چې قضا شي بیا ادا شي
نه ادا کیږي قضا شوي دیدنونه

له مانه ولې ګیله من یې
کم عقله یاره د پردو اختیار کې یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

م ن و هـ ي

ما په ګودر د جنو ښخ کړې
ګو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه

ما خو د لیرې نه صحې کړې
نور دې په تورو زلفو مه وهه لاسونه

ما د کوچې د عمره ځار کړې
د سبایې اور یې بلیږې دوی ترې ځینه

ما د کونړ د سیند نه ځار کړې
زما جانان به پکې مخ مینځلی وینه

ما د ګودر په غاړه خښ کړئ
چې جنګی مې مات بنګړې په قبر ږدینه

ما د نصیب نه تیښته وکړه
نصیب زما د لارې مل راسره ځینه

ما دګودر په غاړه ښخ کړې
چې جنګی مې مات بنګړی په قبر ږد ینه

ما دې ټوپی په سر ګټله
د جنګو په وار پیدا ورکه دې کړمه

ما زد یګر تل لری خاونده
چې ماز د یګر په ګودر وشی د یدنونه

ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګې مې دوه دی نری ملا مې ما تو ینه

ما سره سمه سیالي مه کړه
ما د لنډیو سیپارې ویلې دینه

ما له مې وړی زړګی راکړه
زه وم نادانه په یاری نه پوهیدمه

ما له وړوکې ریبار ځار کړې
چې یوه خبره دوه ځلې راته کوینه

ما ویل یوازې زما یار یې
د اختر ټال یې هر سړی دې زنګوینه

ما وې د غمه به دې مړ شم
قسم دی یاره بې نیتې نشته مرګونه

ما یارانه کله کوله
سرتور ولاړ وې له ښیرو دې ویریدمه

ما یې د ورور د سترګو ځار کړې
ده به د خور سترګو ته ډیر کتلې وینه

ما یې د ورور د سترګور ځار کړې
دا د ورور سترګې یې د خور په شانته دینه

ماته دې دومره دیدن بس دی
چې په کوځه کې پښه نیولی شې مینه

ماته رباب په لاس کې راکړئ
چې زه ده خپلې ځوانی ویر پکې کومه

مازدیګر چیرته وې چې نه وې
خورې ورې زلفې په بام ولاړه ومه

مازدیګر پیغلې ښی اغلی
منګې په ولو دګودر غاړی له ځینه

مازدیګر لمونځ دې قبول مشه
دیدن دې پرېښود د ایمان کوې سوالونه

مازدیګر لمونځ رانه قضا شو
نوی مین وم په دیدن نه مریدمه

مازدیګری دی سوال قبلیږې
خلکو زما په حق کې پورته کړئ لاسونه

مازدیګری دی ښیرې مکړه
ستا به عادت وې ما به ورک له ملکه کړینه

مبارکې راکړئ عالمه
چې پرې مین وم ترې چاپېر مې کړل لاسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبارکي راکړئ عالمه
د تهمتونو سره يار قبوله کړمه

مبارکي راکړئ عالمه
نادانه زه نادان مې يار ورسپېدنه

مخ په قبله مې د يار کور دی
لمونځ مې بانه کړ د اشنا ديدن کومه

مخې ته راغله راته ژاړي
د لونګين نه يې ځونډي ورک شوي دينه

مرګيه دومره صبر وکړه
يو مې ځواني ده بل مې ډېر دي ارمانونه

مرګی په تنګه کوځه راغی
ما وېل سلام هغه وېل کور دې ورانومه

مړ مې د يار په کوځه يوسئ
چې د نجلی د دادا يخ شي اندامونه

مساپري په بې غمي کړه
زه پښتنه يم په نامه دې ناسته يمه

مساپري دې ډېره وکړه
راځه راځه روزي به خدای رارسوينه

مساپري سخته خواري ده
باران به اوري څوک به ځای نه ورکوينه

مسافر ته شوې خواره زه شوم
خواره دې مور شه چې سفر ته دې ليږينه

مسافر مه وژنئ عالمه
چېرته به يې خويندې د دين په تمه وينه

مسافري دې روزي مه شه
زه دې په سپينه خولې ويده پرې ايښې ومه

مسافری خوړليه ياره
پيزار اوباسه چې دې تلې شکلومه

مسافری خوړلی راغلی
قربان قربان دې د زړو جامونه شمه

مسافری مې زړه نری کړ
چې تش وطن رايادوم ژړا راځينه

مسافری نه ستړی مشې
اول خوله درکړم که دې جيب ولټومه

مسلماني په چاکې نشته
مرور ګرځم څوک مې نه پخولاکوينه

ملنګه دوه ګټې دې وکړې
يو دې خير ټول کړو بل دې وکړل ديدنونه

منګيه بخت ته دې حيران يم
اول دې شکل کړې بيا دې غېږ ته خېژوينه

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نی منګی په لپو ډکو ينه

منګي يې ټول په ډنډ غوپه کړم
د شيطانی منګی په لپو ډکوينه

منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه يو ځای دی چې بری کيږی د يدنونه

مور يې د کلي شومرې غواړي
لور يې په سپينه روپۍ خوله نه ورکوينه

مور يې د کلي شومرې غواړي
لور يې د لارې مېلمانه راستنوينه

مور يې مانبو ورته لوګی کړې
زيارت له تلې چا به يې مخ ليدلی وينه

موري توپک کمربند راکړه
په ما مينه نجلۍ بل ته ورکوينه

موري د مخه دې شرمېږم
ماله کوژدن چا کړه وکړه زوږ دې کړمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موري کوچيانو ته مې ورکړه
چې تور پېکی مې د هلبند شمال وهينه

موري کوچيانو ته مې ورکړه
کنډک کنډک مستې به خورم غټه به شمه

موري لنډۍ توپك مې راکړه
په مامينه جينۍ بل ته ورکوينه

موري لنډۍ توره مې راکړه
په دين غزا ده زه خپل ځان شهيدومه

مين زړگي ته مې سلام دی
چې تمامي عمر په صبر تېرومه

مينه په تگ راتگ زياتيږي
مونږ کره مه راځه چې زړه دې صبر شينه

مينه په تلو راتلو زياتيږي
کله راځه کله به زه درځم مينه

مينه د مينې پيدا کيږي
په مينه مينه دې کتل مين دې کړمه

مينه د مينې پيدا کيږي
په مينه مينه دې کتل مين دې کړمه

مينه دروغو زړونوکاردی
زموږه زړونه غريبۍ وژلي دينه

مينه کې هر څه هر څه کيږي
په تا يوه خبره راغله هېر دې کړمه

مينې دې داسې لېونی کړم
په لاره ځم خپل او پردي نه پېژنمه

نارې وهم نارې مې نه اورې
هله به يې واورې چې زه تورې خاورې شمه

نجلۍ په سر دې منگی مات شه
چې په سرکو شونډو دې راشي سېلابونه

نجلۍ د بام په سر کږه شوه
ورسره کوږ شومهد پانډه ولوېدمه

نجلۍ کږه شوه ماته نشته
د کونډې لور ده مور غوړي ورکړې دينه

نجلۍ که ټوکی د بخمل دی
يار يې نيستمن دی په ژړا له ملکه ځينه

نجلۍ وړه د يارۍ نه ده
کم عقله مور يې ورته سترگې تورويته

نجلۍ ولاړه په لمانځه ده
پېرزو مې نشي تور پيکی په خاورو ږدينه

نری نری لوگی ترې خيږي
د چا په نوې يارۍ اور ولگېدنه

نرۍ مريح ته رسيدلې
موږلاتراوسه وړوپه خروباندې بارونه

نښې دې ډېرې ما سره دي
نښې دې څه کړم چې دې سترگې نه وينمه

نصيب مې خپل دی رارسيږي
موري زما په نصيب مه کوه جنگونه

نصيبه وسوزې ايره شي
تنديه مات شې تاکې څه ليکلي دينه

نن خو مې ډير ياديږې ياره
خدای دې ناڅاپه چيرته راوله مينه

نن د گودر په لاره مه ځه
ليلا ولاړه ده په زړه ويشتل کوينه

نن مې د قبر خواله راشه
مبارکي د نوي کور راکړه مينه

نه به انځر د ورځې گل شي
نه به زما زړگی د غمه خالي شينه

نه دې د ځان نه دې د بل کړم
د دادا کور کې دې زړه کړمه ظالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وایم چې داسې ځای ته لاړ وای
چې ستا دې ډېرو ناکردو ته وګورمه

وخت د ځوانۍ مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه

ودرېدی نشمه غورزیږم
تاو کړې غشي مې د غم خوړلي دینه

ودې ویشتم پورته دې نه کړم
خلک ویشتلی مرغی ژر پورته کوینه

وربل یې پوړې پوړې راغی
بخت د هغه دی چې یې پولې ورانوینه

ورشه د یار خبر دې واخله
چې بې دیدنه دې ساته لېونه شونه

ورکه د کور کلې یارې شه
د زنې سر مې دېوالو وسولاونه

وطن به ستا لپاره پرېږدم
چې ستا د حسن دوران تېر شي رابه شمه

وطن د مور او پلاره خوږ دی
جانانه درې واړه پرېږدم تا سره ځمه

وطن مې تن ،تن مې وطن دې
دتن په وینویې ساتم ترخوچې یمه

وطن مې ستا له غمه پرېښود
خلکو ته وایم چې نیسی اخیستی یمه

ولاړه اوسه چې دې وینمه
چا دې صفت راته کوو راغلی یمه

ولې دې سر په زنګنو کړ
ما په ځوانانو کې خوښ کړې یې مینه

ولې دې مخ زما نه پټ کړ
اشنا غماز درته دروغ ویلي دینه

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوړی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

هر کله راشې د یار غمه
که سل مې نور وي تا به پاس په تندي وړمه

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

هغه دې هېر دې که دې یاد دې
چې د کړکی شمال په دواړو لګېدنه

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

یا خو زما په زړه تیاره ده
یا خو په ټوله دونیا پرېوتل ګردونه

یا خو زما نصیب خراب دی
یا خو به ټولې یارانې دغسې وینه

یار مې په اوم کې زه اتم کې
یو کال به پاتې شم چې دواړه یو ځای شونه

یار مې په شنو سترګو مین دی
زه به دا تورې سترګې چېرته بدلومه

یار مې هندو زه مسلمان یم
د یار لپاره درمسال جارو کومه

یاره زموږکلې ته راشه
یوځه په جیب کې ستالپاره ګرځومه

یارې په تور او په سپین نه ده
دا معشوقې خو غنمرنګې خوند کوینه

یارې په تور او په سپین نه ده
زړه چې مین شي تور او سپین نه پېژنینه

یارې خو تا پرې کړه کمبخته
که ما پرې کړې وای ژړلي به دې وونه

یارې خو تا کړه ما خو نکړه
اوس یې چې لنډه پرې کوې ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاري د دنګې نجلۍ خوند کړي
یاري د زور خبره نه ده
یاري د شنې لښتې ګوزار دی
یاري دې ټوله د ټګۍ وه
یاري دې نه کوم ډاریږم
یاري دې نه وه خوب لیدل و
یم خړ پښتون خړ مې ژوندون دی
یو اخیري مصره دې داوي
یو ځلې بیا په دې لار راشه
یو ځلې راغلی خوله مې ورکړه
یو خو دې غونډه منډه خوله ده
یو دې غریب پیدا کړم خدایه
یو زخم نه دی چې به جوړ شي
یو ګوټ اوبه منګی نه راکړه
یو وارې ټینګه غېږه راکړه
یوازې خدای به پرې خبر وي
یوازې ژوند مې په کار نه دی

د پلو لاندې سرې غلی تېروینه
که زړه دې نه وي بیا دې نه مجبورومه
چې چا خوږلی رنګ یې ځای ته نه راځینه
ښه شو چې زر دې په مطلب ورسېدمه
د لرې لرې ننداړې به دې کومه
څو چې مې سترګې غړولې سبا شونه
خړو جامو کې به فردوس جنت له ځمه
اخر یې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په پخوانو قدمو دې پرېوتل ګردونه
لار یې صحی کړه په غضب ککړه شومه
بل دې خبرې په کنده تللي دینه
بل دې مین په کبرجنې نجلۍ کړمه
هزار زخمونه مې په زړه دې مړ به شمه
د وصال ترې یم اوبه بهانه کومه
بیا دې دا دا له توره ورکړه چې راځینه
د خندا ډکه خوله به چیرته ناسته وینه
چې اشنا لاړو زه به تور لحد ته ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سليمي د ټکنالوژۍ خدمتونو شرکت SalimiTech

سليمي د ټکنالوي خدمتونو شرکت د شمال زون په مرکزي دفتر د ټکنالوژۍ په برخه کې د هېواد په رسمي ژبو پښتو او دري خپلو هېوادوالو ته د ټکنالوژۍ په برخه کې خدمتونه ترسره کوي په دغه شرکت SalimiTech کې د زدکړو يا اي ليرنينګ اپلېکيشني، ګيم او آنلاين آفلاين پروګرامونو اپلېکيشنونه يا پوسټکالي جوړيږي، همدارنګه په دغه شرکت کې د ټکنالوژۍ په مختلفو برخو يا څانګو کې د پروګرامونو جوړولو تر څنګ د ويب پاڼو جوړول او نور ورته خدمتونه تاسو هيوادوالو ته وړاندې کيږي او مونږ د ستاسو لپاره تل په چوپړ کې يو.

همدغو لنډيو ته مونږ کمپيوټري پوسټکالی هم جوړ کړی چې هيواد وال يې زما له ويب پاڼې څخه ډانلوډولی شي.

http://www.razmohammad.com

رازمحمد نورزی پکتیاوال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library